

Planbeskrivning - granskningshandling

Detaljplan för utvidgning av Botkyrka kyrkogård, Eriksberg 2:9 m.fl. Plannummer 52-83

Innehållsförteckning

INLEDNING	4
Planens syfte och huvuddrag.....	4
Bakgrund	4
Planförfarande.....	4
Planhandlingar	5
PLANDATA	6
Planens läge och areal	6
Markägoförhållanden.....	7
TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN	7
Riksintressen	7
Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen	7
Områdesskydd enligt 7 kapitlet MB	7
Kulturmiljöprogram	8
Översiktliga planer.....	8
Program för planområdet.....	8
Detaljplaner	9
Angränsande projekt.....	9
KOMMUNALA BESLUT I ÖVRIGT	10
Behovsbedömning/miljöbedömning	10
Sammanfattning av utförd behovsbedömning (Strategisk undersökning)	11
Social hållbarhet	11
FÖRUTSÄTTNINGAR	12
Natur.....	12
Kulturmiljö och arkeologi.....	16
Gator och trafik	26
PLANFÖRSLAGET	29
Gestaltning	29
Reglering av bebyggelse och markens utformning.....	35

Gator och trafik	39
Hantering av dag- och dräneringsvatten	44
KONSEKVENSER	47
Sammanfattning av MKB.....	47
Social hållbarhet	58
GENOMFÖRANDE.....	60
Organisatoriska frågor	60
Fastighetsrättsliga frågor.....	61
Ekonomiska frågor	66
Teknisk försörjning.....	67

INLEDNING

Planens syfte och huvuddrag

Detaljplanens syfte är att säkra tillgången på mark för begravningsändamål på lång sikt genom att utöka den befintliga begravningsplatsen vid Botkyrka kyrka samt att öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter genom en sammanhängande gång- och cykelväg på norra sidan av Sankt Botvids väg. Därutöver avser planförslaget att på erforderligt sätt säkerställa områdets kulturhistoriska värden samt skapa förutsättningar för en ny ceremonibyggnad för begravningsceremonier utan fasta religiösa symboler eller utformning med religiös anknytning.

Planen ska säkerställa en god anknytning till det intilliggande planområdet Prästviken, kv. Kyrkbyn samt Eriksberg 2:1 och utformas i samspel med områdets kulturhistoriska värden och landskapsbilden.

Bakgrund

Botkyrka församling har sin äldsta och största kyrkogård vid Botkyrka kyrka, som har sitt ursprung från 1100-talet. Kyrkogårdsanläggningen behöver byggas ut för att möta kommande behov av nya gravplatser och möjliggöra nya gravskick och gravseder mot bakgrund av kommunens multireligiösa och multikulturella identitet. Behovet av ny mark för begravningsändamål är störst i norra delen av Botkyrka, främst behovet av mark för gravsättning av kistor. Församlingen behöver kunna erbjuda minst 100 nya kistgravar per år.

Utvidgningen av den befintliga kyrkogårdsanläggningen ska även ses mot bakgrund av att Botkyrka kommuns översiktsplan räknar med en fortsatt stor befolkningsökning i kommunen, från dagens ca 95 000 invånare till närmare 140 000 invånare år 2040.

Utbyggnaden av begravningsplatsen sker därför etappvis under en period på omkring 30 år. Den utvidgade kyrkogårdsdelen beräknas omfatta ca 50 gravkvarter. Ett enskilt gravkvarter kommer att omfatta drygt 100 gravar. Begravningsplatsen ska utformas i huvudsak enligt det framtagna gestaltungsprogrammet.

Planförfarande

Detaljplanen upprättas enligt plan- och bygglagen, PBL (SFS 2010:900) i dess lydelse efter 1 januari 2015. Planen genomförs enligt utökat förfarande, då förslaget bedöms medföra betydande miljöpåverkan.

Planhandlingar

- Plankarta med tillhörande bestämmelser
- Denna planbeskrivning
- Fastighetsförteckning

Utredningar

- Gestaltungsprogram, Bjerking 2020-10-14
- Illustrations PM, Bjerking 2021-11-18
- Miljökonsekvensbeskrivning, Bjerking 2018-12-19, rev. 2022-08-26
- Miljökonsekvensbeskrivning kulturmiljö, Bjerking, 2019-05-15, rev. 2022-09-01
- PM Kulörsättning, Svedmyr Färg- och fasadkonsult AB, 2019-05-09
- Trafikbulerutredning, Tyréns, 2017-05-30, rev. 2021-09-06
- Drän- och dagvattenutredning, Bjerking, 2017-10-27, rev. 2022-06-03
- PM Gång- och cykelväg, COWI 2018-09-13
- PM Parkering och trafikallsträng, CIVIT 2017-07-07, rev. 2017-10-31
- PM Behovsbedömning och identifiering av betydande miljöaspekter, detaljplan Södra Porten och Botkyrka kyrka, Botkyrka kommun 2017-05-31
- PM Jordbruksmark, Tyréns, 2022-02-16
- PM Hydrogeologi, Bjerking, 2016-08-17
- Geoteknisk utredning, Bjerking 2012-05-10

PLANDATA

Planens läge och areal

Planområdet är till största del beläget söder om Sankt Botvids väg respektive norr om väg E4/E20, i området Eriksberg i norra Botkyrka. En mindre del av planområdet utgörs av Sankt Botvids väg med tillhörande yta för ny gång- och cykelväg norr om vägen. Planområdets areal är cirka 12,1 hektar, varav begravningsplatsens nya utvidgade del utgör ca 4,5 hektar.

Planområdet avgränsas i norr främst av småhusbebyggelse på norra sidan av Sankt Botvids väg, i väster av den öppna odlingsmarken mellan kyrkan och före detta Hammarby prästgård, i öster av åkermark som sträcker sig fram till bebyggelsen väster om motorvägskorsningen och i söder av E4/E20.

Planområdet (lila figur).

För den del av planområdet som omfattar Sankt Botvids väg gäller byggnadsplan 52-3, och området har användningen *allmän plats, väg*. Byggnadsplanen upprättades 1941 och har således ingen genomförandetid. I övrigt är planområdet idag inte planlagt och omfattas inte heller av några områdesbestämmelser eller fastighetsplan.

Markägoförhållanden

Marken ägs av Svenska Kyrkan genom Botkyrka församling och Prästlönetillgångar i Stockholms stift samt Botkyrka kommun och Botkyrka Södra Porten AB. De berörda fastigheter som innefattas av detaljplanen är Eriksberg 2:9, del av Eriksberg 2:27, del av Eriksberg 2:1, Eriksberg 2:136 samt delar av de privatägda småhusfastigheterna Eriksberg 2:86, Eriksberg 2:65, Eriksberg 2:64, Eriksberg 2:51, Eriksberg 2:29 samt Eriksberg 2:124.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Riksintressen

Planområdet ligger inom riksintresset RI Kulturmiljövård, med en motivering formulerad på följande sätt:

”Herrgårdslandskap utmed Mälaren och runt Bornsjön och sjön Aspen, som präglas av ett sedan bronsåldern utvecklat jordbruk, kommunikationerna på vatten och till lands, den tidiga medeltidens sockenindelning och de stora herrgårdsanläggningarna”. Som uttryck för riksintresset anges även explicit ”Botkyrka kyrka med äldsta delar från 1100-talet, samt tillhörande boställen och andra byggnader”.

Planområdet ligger även inom riksintresset för utredningsområdet vattenförsörjning. Söder om planområdet passerar E4/E20 vilket är en del av europavägnätet och är ett riksintresse för kommunikation.

Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

I den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen (RUF 2050), betecknas området som strategiskt stadsutvecklingsläge.

Områdesskydd enligt 7 kapitlet MB

Vattenskyddsområde

Planområdets östra del ingår i Östra Mälarens sekundära skyddszon.

Strandskydd

Planområdet omfattas inte av strandskydd.

Biotopskydd

I anslutning till planområdet ligger biotopskyddsområden. Marken som berörs av kyrkogårdsutvidgningen utgörs av brukad åkermark som inte bedöms innehålla miljöer som hyser skyddade arter.

Kulturmiljöprogram

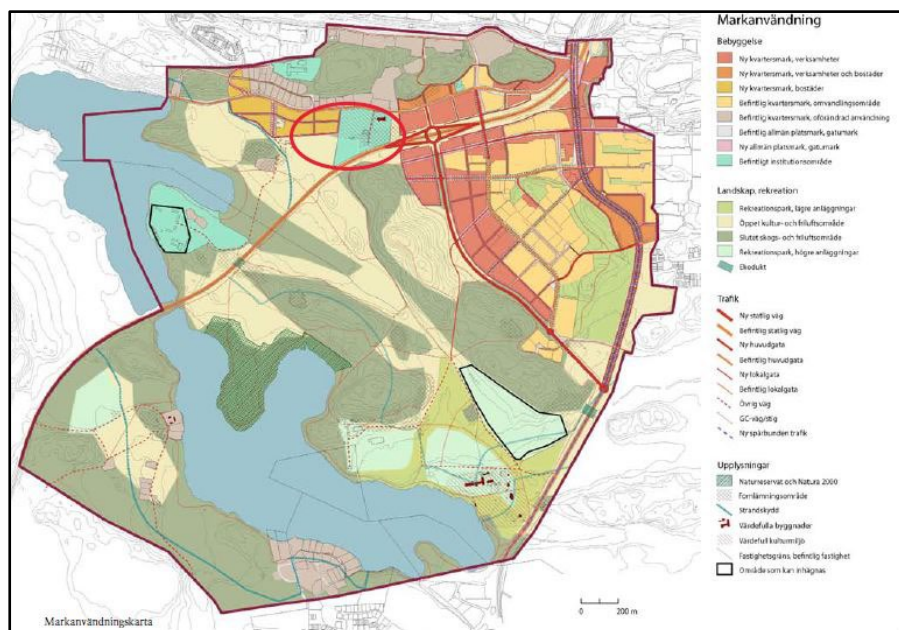
Planområdet ingår i kulturmiljön Botkyrka kyrka och sockencentrum, utpekade i kommunens kulturmiljöprogram som antogs av kommunfullmäktige under 2014. I kulturmiljöprogrammet beskrivs karaktärsdrag som bedöms vara särskilt kulturhistoriskt värdebärande och tillhörande riktlinjer som ska tas hänsyn till vid förändringar och vid exploatering av ny bebyggelse. Kulturmiljöprogrammet beskrivs mer ingående på sida 23.

Översiktliga planer

I den kommunala översiktsplanen *ÖP 2014* (antagen 2014-05-22 och aktualitetsförklarad 2018-04-26) pekades större delen av planområdet ut som gles stadsbygd samt en mindre del som grönt aktivitetsrum utanför stadsbygd. Stadsbygd definieras här som bostäder, grönområden, verksamheter, vägar, rekreationsområden och andra funktioner som tillhör en stad eller annan tätort.

Program för planområdet

I planprogrammet för Hågelby, Eriksberg och Lindhov från 2011 illustreras markanvändningen även för planområdet. Enligt planprogrammet ska markanvändningen för området vara dels befintligt institutionsområde, dels utgöras av ny kvartersmark för bostäder samt öppet kultur- och friluftsområde. Enligt markanvändningskartan har även områden väster om planområdet markerats som ny kvartersmark för bostäder samt öppet kultur- och friluftsområde. Områden öster om planområdet har markerats som ny kvartersmark, verksamheter och bostäder, ny statlig väg samt ny huvudgata.

Utdrag ur program för Hågelby, Eriksberg och Lindhov (Botkyrka kommun, januari 2011).

Detaljplaner

Följande gällande detaljplaner finns inom eller i nära anslutning till planområdet: I norra delen av planområdet, innefattande Sankt Botvids väg gäller byggnadsplan 52-3 samt detaljplan för kv. Kyrkbyn, fastställda år 1941 respektive lagakraftvunnen år 2002. Bägge planerna reglerar att den allmänna platsen ska utgöras av genomfartstrafik, allmän plats (VÄG), (PARK). Den äldre byggnadsplanen reglerar också småhusbebyggelse norr om Sankt Botvids väg samt längs Hammerstavägen. Detaljplanen reglerar i sin tur bostäder, tekniska anläggningar och skola, kontor samt naturområde.

Angränsande projekt

Botkyrka Södra porten

Botkyrka kommun har tillsammans med Skanska bildat ett gemensamt bolag – Botkyrka Södra porten AB – för att tillsammans utveckla Eriksbergsområdet. Planering för områdets utveckling pågår. Arbetet ska leda till en förstudie som är vägledande för kommande planering och investering. Förstudien ska visa en plan för hur marken kan användas och kommer även att innehålla en vision och strategier för området.

Prästviken

Väster om föreliggande planområde har en detaljplan tagits fram för det nya bostadsområdet Prästviken, del av Eriksberg 2:27. Detaljplanens syfte är att skapa en varierad boendemiljö innehållande byggrätter för flerbostadshus, enbostadshus, förskola och äldreboende. Utöver detta innehåller planförslaget rekreationsområden, regionalt cykelstråk och ytor för dagvattenhantering. Totalt föreslås ca 500 nya bostäder i varierande kvarter om 2–5 våningar. Detaljplanen antogs av kommunen under försommaren 2022 och har överklagats.

Illustrationsplan för Prästvikens detaljplan, del av Eriksberg 2:27, som avses ansluta väster om föreliggande planförslag.

KOMMUNALA BESLUT I ÖVRIGT

Behovsbedömning/miljöbedömning

I varje förslag till detaljplan ska kommunen göra en behovsbedömning (numera benämnd *strategisk undersökning*) som redovisar om detaljplanens genomförande antas medföra en *betydande miljöpåverkan* eller inte. Om planförslaget innebär sådan miljöpåverkan ska kommunen göra en *miljöbedömning* och *miljökonsekvensbeskrivning (MKB)*. Behovsbedömningen görs utifrån de kriterier som finns i bilaga 4 och, i förekommande fall, bilaga 2 till MKB-förordningen och enligt PBL 5:18. Kriterierna handlar bland annat

om riskerna för människors hälsa eller för miljön, det berörda områdets sårbarhet på grund av till exempel överskridna miljökvalitetsnormer eller kulturarvet och påverkan på skyddad natur.

Sammanfattning av utförd behovsbedömning (Strategisk undersökning)

Kommunen har i ett tidigare skede tagit fram en behovsbedömning (2017-05-31, rev. 2018-01-25). Vid tidpunkten för behovsbedömningen omfattade planområdet dels föreliggande område, dels Södra Porten-området. I den ursprungliga behovsbedömningen (2017-05-31) bedömdes det finnas en risk för betydande miljöpåverkan gällande *kulturmiljö, vatten och luftföroreningar*.

I anslutning till att ursprunglig behovsbedömning togs fram, hölls även samråd med länsstyrelsen (2017-06-29) som delade kommunens bedömning att planen ger upphov till betydande påverkan utifrån de miljö- och hälsoaspekter som kommunen lyft fram. Länsstyrelsen tillägger i sitt yttrande att; *det bör även finnas en öppenhet för att fler aspekter än de uppräknade kan framkomma i efterhand och få betydelse för miljöbedömningen*.

Sedan den ursprungliga behovsbedömningen togs har dessutom en uppdelning av det tidigare och större planområdet skett, där föreliggande planområde numera utgör ett enskilt planprojekt, därtill med nya underlagsutredningar. Istället för att göra två nya behovsbedömningar, har kommunen i reviderad behovsbedömning (2018-01-25) bedömt det lämpligt att nya eventuella miljöaspekter tas upp i respektive miljöbedömning, i enlighet med länsstyrelsens ovan nämnda tilläggsyttrande.

En miljöbedömning med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har tagits fram och dess slutsatser framgår i denna planbeskrivning (sida 47ff).

Social hållbarhet

I Botkyrka kommuns startdokument ”ett hållbart Botkyrka” anges en rad utmaningar med tillhörande strategier för att kunna uppnå en hållbar utveckling i kommunen. Startdokumentet identifierar en rad olika hållbarhetsdimensioner, där social hållbarhet är en av dessa.

Följande hållbarhetsutmaningar i startdokumentet bedöms relevanta för föreliggande planprojekt:

- *Botkyrka bidrar inte till klimatförändringarna,*
- *Botkyrkaborna känner sig hemma,*
- *Botkyrkaborna har förtroende för varandra och för demokratin.*

Relevansen har bedömts utifrån planarbetets ambition att främja åtkomst *till* och *genom* området med fler trafikslag såsom utbyggda gång- och cykelstråk samt buss- och biltrafik med erforderlig tillgänglighetsanpassning *till* och *inom* planområdet. I övrigt bedöms också planområdet, med sin föreslagna markanvändning, i än högre grad bidra till en mötesplats där fler Botkyrkabor kan känna sig inkluderade.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Natur

Mark, vegetation och djurliv

Topografin inom området utgörs generellt av mark som sluttar åt söder. Den befintliga kyrkan ligger på ett höjdparti i den nordöstliga delen av planområdet, omgiven av kyrkogården och dess olika utbyggnadsetapper. Planområdet ligger inom Bornsjökilens, som är en av de gröna kilarna in mot Stockholm. Utvidgningen av kyrkogården sker väster och sydväst om den befintliga kyrkogården. Området som omfattas av utvidgningen är oexploaterat och består i huvudsak av jordbruksmark i sydsluttning. Därtill tas en mindre yta öster om kyrkogården i anspråk. Ytan är oexploaterad natur- och åkermark.

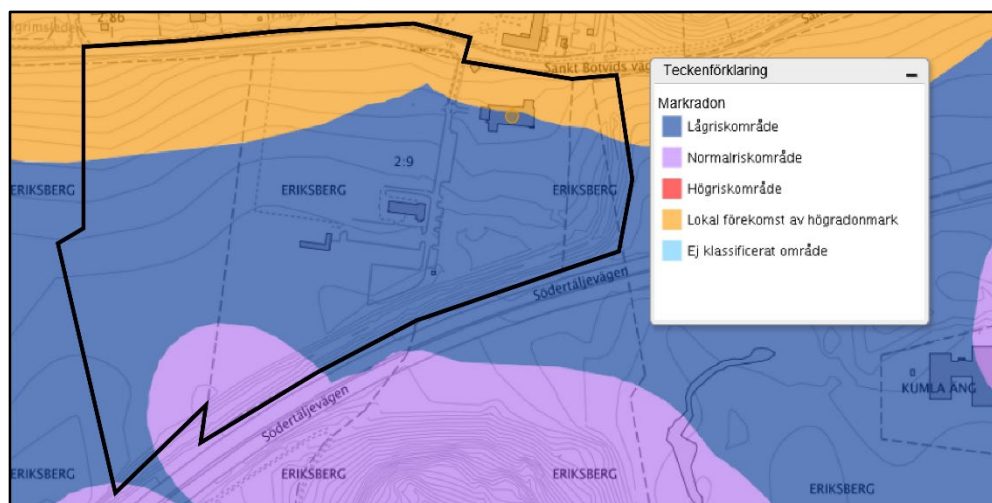
Geotekniska förhållanden

Enligt SGU:s jordartskarta utgörs marken av leriga jordar, postglacial lera och glacial lera. Den geotekniska undersökningen påvisar att marken inom området består av lera på friktionsjord (morän) på berg (Bjerking 2012-05-10).

Radon

Planområdets norra del ligger inom område med lokala förekomster av högradonmark samt en mindre del i söder inom normalriskområde. Området där tillkommande byggnader föreslås anges som lågriskområde.

*Utdrag ur Botkyrka kommuns webbkarta avseende markradon med lokala förekomster av högradonmark (orange), normalriskområden (lila) samt lågriskområden (blå).
Planområdets ungefärliga utbredning markerat i svart.*

Botkyrka kommuns markradonkarta är baserad på jordartskartan (SGU) och kunskapen om förekomsten av markradon är därmed begränsad. Feb-mar 2019 utfördes en radonmätning i Botkyrka kyrka. Denna visade på halter över riktvärdena av markradon i bottenplan (lägst 290 (+/-40 Bq/m³) och högst 570 (+/-80 Bq/ m³)). Folkhälsomyndigheten har ett riktvärde på 200 becquerel per kubikmeter (Bq/m³) luft för befintliga bostäder och allmänna lokaler. Åtgärder bör vidtas för att sänka radonhalterna. Radonrisk ska utredas före exploatering och nya byggnader ska, om markförhållandena kräver det, uppföras radonskyddat eller radonsäkert.

Miljökvalitetsnormer enligt 5 kap Miljöbalken

Miljökvalitetsnormer (MKN) är bindande nationella föreskrifter som är till för att skydda hälsan och miljön, enligt bestämmelserna i 5 kapitlet miljöbalken (1998:808). Normerna anger de föroreningsnivåer som människor och miljö kan belastas för utan olägenheter av betydelse. Vid planering och planläggning ska hänsyn tas till dessa. En detaljplan får inte bidra till att normerna överskrids.

Planområdet omfattas av miljö kvalitetsnormer för luft samt yt- och grundvatten och ligger till största del inom ett naturligt avrinningsområde med sjön Aspen som recipient. En mindre del av planområdets östra del har Albysjön som naturligt avrinningsområde.

Enligt 9 kap. 2 § miljöbalken klassas vatten som avleds för avvattning av en begravningsplats som avloppsvatten. Avvattning i form av dränering av kistgravar betraktas som en miljöfarlig verksamhet. Dräneringsvatten från kistgravar kan, enligt generella provtagningar, innehålla höga halter av fosfor, låga halter av metall samt förekomst av patogener. I nuläget avleds dagvatten från Sankt Botvids väg samt från asfalterade väg- och parkeringsytors dels genom lokalt omhändertagande, dels via vägbrunnar till det kommunala nätet under motorvägen till recipienten Albysjön. Dagvatten från kyrkogården tas om hand lokalt (övervägande vidsträckt gräsytor och diken). Dränvatten leds till kommunens pumpstation för spillvatten och därifrån vidare till Himmerfjärdsverket (Syvab). Nuvarande avledning av dag- och dränvatten till Albysjön respektive Himmerfjärdsverket avses utgå, i och med föreliggande planförslag och framtagen dag- och dränvattenutredning.

Utifrån nu gällande statusklassning (2020 respektive 2021) framgår att Aspen (SE656832-161545) uppnår *ej god kemisk status* respektive har en *måttlig ekologisk status*. Ämnena som *ej* uppnår god kemisk status är kvicksilver, PBDE och PFOS. För kvicksilver och PBDE finns undantag om mindre stränga krav, på grund av att halterna bedöms överskridas i samtliga vattenförekomster. För PFOS finns en tidsgräns att uppnå miljö kvalitetsnormerna till år 2027. Avseende den ekologiska klassningen anges olika miljögifter samt övergödning.

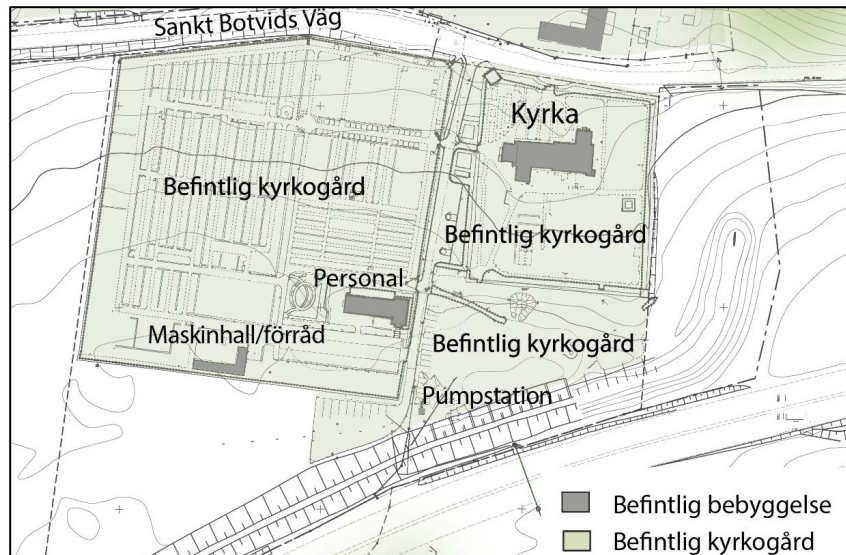
Planförslaget medför inte att några miljö kvalitetsnormer överskrids, vilket framgår av framtagen dag- och dränvattenutredning respektive MKB samt i denna planbeskrivning (sida 47).

Risk för skred och höga vattenstånd

I översiktsplanen anges att ny bebyggelse ska ligga minst 2 meter över Mälarens medelvattennivå för att undvika risk för översvämningar till följd av klimatförändringar. Planområdet ligger ovanför denna nivå. Klimatförändringar bedöms inte heller påverka markstabiliteten i området i någon större omfattning.

Bebyggelseområden

Befintlig bebyggelse

Översiktskarta befintlig bebyggelse inom planområdet (Bjerking, bearbetad av Tyréns)

Inom planområdet finns följande byggnader:

- En medeltida kyrkobyggnad med tillhörande bebyggelse inom den äldsta kyrkogårdsdelen, i form av bogårdsmuren [kyrkogårdsmuren] samt tre mindre gravkor. Samtliga tre innehar kulturhistoriskt värde.
- En driftbyggnad innehållandes personalutrymmen, verkstad och spohall. Nuvarande byggnadsarea (BYA) är cirka 300 kvm. Byggnadens totalhöjd är cirka sex meter.
- En driftbyggnad med maskinhall och förråd.
- En driftbyggnad med kommunens pumpstation för spillvatten.

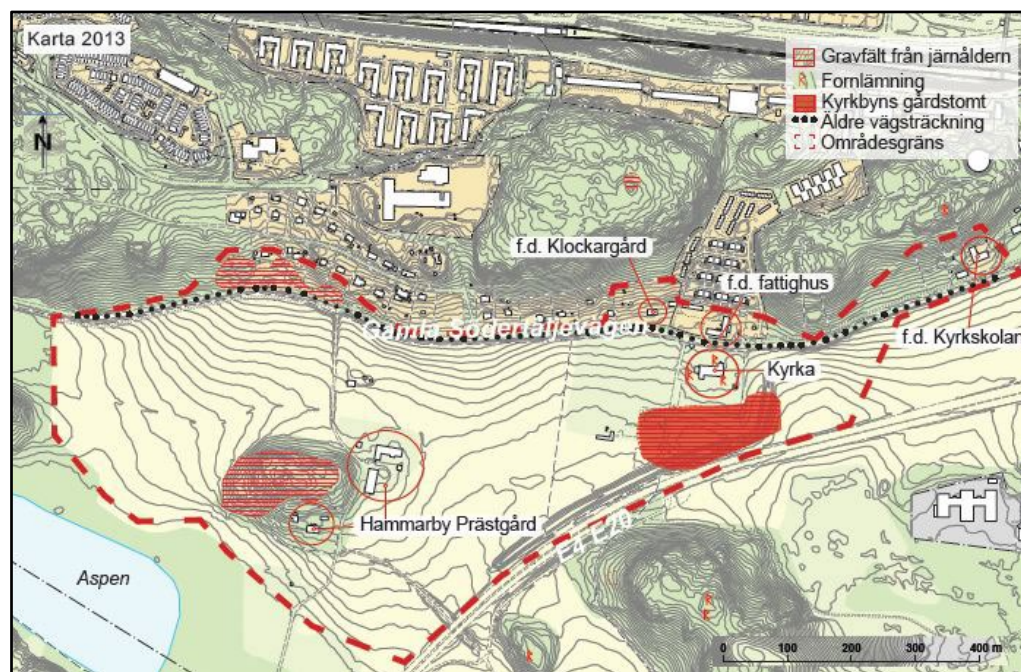
Driftbyggnaden med personalutrymmen, uppförd på 1960-talet, vy mot norr.

Kulturmiljö och arkeologi

Kulturmiljö inom och i anslutning till planområdet

Nedanstående avsnitt är ett utdrag från miljökonsekvensbeskrivningens kulturmiljöutredning (MKB kulturmiljö) som tagits fram för planområdet med omgivningar (Bjerking, 2019-05-15, rev. 2020-11-09) samt tidigare framtagen bebyggelsekaraktärisering av Botkyrka kyrka med tillhörande kyrkotomt (Stockholms stift 2014).

Planområdet utgör ett kulturhistoriskt värdefullt område, bestående av dels ett odlingslandskap som brukats sedan bronsålder, fornlämningar, kyrkan som mittpunkt i ett tidigare sockencentrum, det rumsliga förhållandet till Hammarby prästgård samt Sankt Botvids väg som tidigare utgjorde vallfärdsväg för pilgrimer som besökte kyrkan.

Karta från Botkyrkas kulturmiljöprogram som redovisar de kulturhistoriskt värdefulla delarna av kulturmiljön Botkyrka kyrka och sockencentrum.

Botkyrka kyrka och kyrkogård är belägen på en slätt omgiven av åsar. Kyrkogården ligger vid den gamla landsvägen mellan Stockholm och Södertälje, tidigare Riksettan och i äldre tid känd som Göta landsväg med ursprung i förhistorisk tid. Området är rikt på fornlämningar. På de höglänta delarna kring kyrkogården och Hammarby prästgård finns rösen från

bronsåldern och gravfält från järnåldern. Söder om kyrkan och vid Hammarby gård finns lämningar efter medeltida by- och gårdstomter. På kyrkbyns gamla tomt mellan kyrkogården och motorvägen fanns det kvar äldre ekonomibyggnader långt fram i tiden och den sista byggnaden revs i början av 1990-talet.

Botkyrka kyrka är uppförd med murar av gråsten. De äldsta delarna är från 1100-talet. Enligt den så kallade Botvidslegenden invigdes kyrkan år 1176 och ersatte då en äldre träkyrka som uppförts på Hammarby gårds ägor på 1120-talet. Strax därefter byggdes tornet. Kyrkan försågs med nytt kor under förra delen av 1300-talet. Kyrkogården har utvidgats flera gånger. Den äldre delvis medeltida delen av kyrkogården närmast kyrkan omges av en bogårdsmur av gråsten. Kyrkogården utvidgades första gången västerut år 1926. Mellan åren 1969 och 1974 skedde en etappvis utbyggnad åt väster och sydväst samtidigt som den kraftiga utbyggnaden av bostäder i Botkyrkastaden ägde rum.

Botkyrka kyrka med sin karaktäristiska gråstensfasad, sett från söder.

Bild på kyrkans västtorn. I förgrunden skymtas bogårdsmuren med sin gråstenstenskaraktär.

Inom bogårdsmuren finns tre gravkor. Vid det nordvästra hörnet uppfördes 1807 i nyantik stil det Liljencrantzska gravkoret efter ritningar av arkitekt C.G. Gjørwell med putsade ockragula fasader, sockel klädd med sandsten och kopparklätt tak. Pipers gravkor uppfördes 1843 i en egypticerande stil strax öster om kyrkan, med fasader och sockel av granit, tak och entré i svartmålat gjutjärn. Wåhlins gravkor uppfördes så sent som 1953 efter ritningar av arkitekt E. Lundberg vid bogårdsmuren sydöstra hörn, med fasader av natursten och pyramidformat spåntak.

Det Liljencrantzska gravkoret, uppfört 1807. Det Piperska gravkoret, uppfört 1843

Väster om planområdet, ca 700 meter från den befintliga kyrkogården, ligger den före detta prästgården i Hammarby samt den före detta arrendatorsbostaden, tillhörande Hammarby gård. Huvudbyggnaden är uppförd ca 1804 men själva gårdsplatsen har sedan medeltiden utgjort socknens kyrkoherdeboställe.

Orienteringskarta, utsnitt från karta i Botkyrka Kulturmiljöprogram.

Den före detta prästgården är numera i privat ägo och arrendatorsbostaden används inte längre för bostadsändamål. Mellan dessa byggnader ligger ladugården och logen tidigare tillhörande arrendatorsbostaden. Ingen av ekonomibyggnaderna är längre i drift.

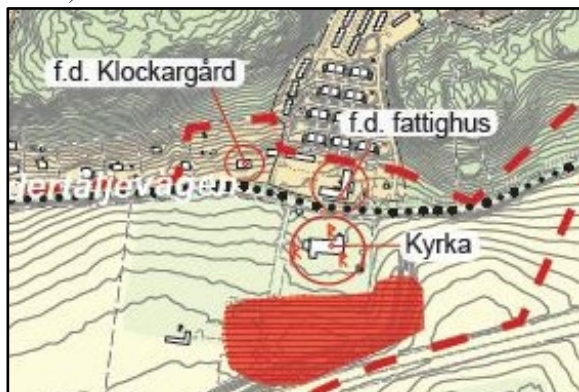
Den före detta prästgården (Hammarby Prästgård), numera kattpensionat, sedd från söder.

Norr om planområdet, på norra sidan av Sankt Botvids väg återfinns en samlad bebyggelse, däribland kulturhistoriskt värdefulla byggnader som den gamla Klockargården, uppfört 1822 och som numera utgör församlingshem.

Längre österut återfinns det före detta ålderdomshemmet, uppfört 1911 på platsen för en ännu tidigare fattigstugans, samt kyrkskolebyggnaden, uppförd 1849 och om- och tillbyggd 1922. De två sistnämnda byggnaderna används idag för skolverksamhet. Tillsammans med kyrkan med tillhörande kyrkogård och den ovan nämnda bebyggelsen väster om kyrkogården utgör denna bebyggelsemiljö sammantaget ett välbevarat gammalt sockencentrum.

Den före detta Klockargården (t.v), det före detta ålderdomshemmet (mitten) samt kyrkan (t.h), sett från väster längs Sankt Botvids väg. Utdrag från MKB kulturmiljö (Bjerkning 2020-11-09)

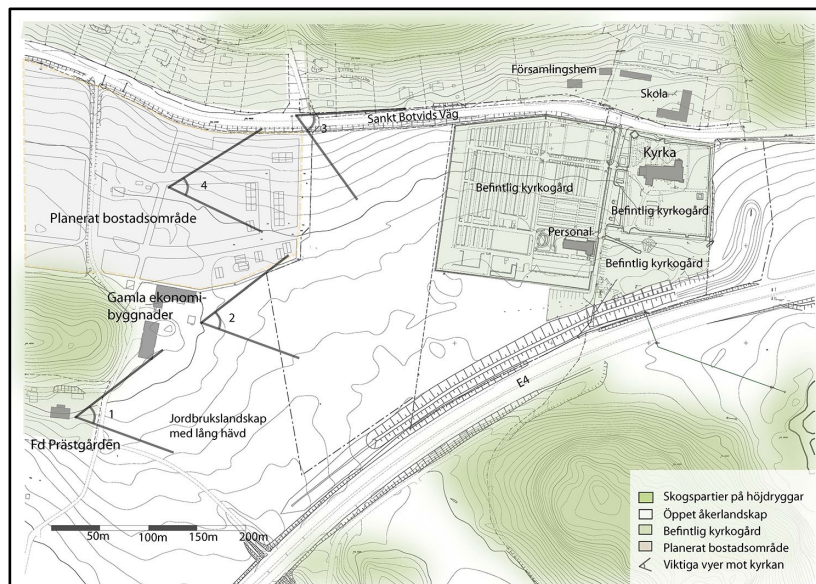

Orienteringskarta, utsnitt från karta i Botkyrka Kulturmiljöprogram.

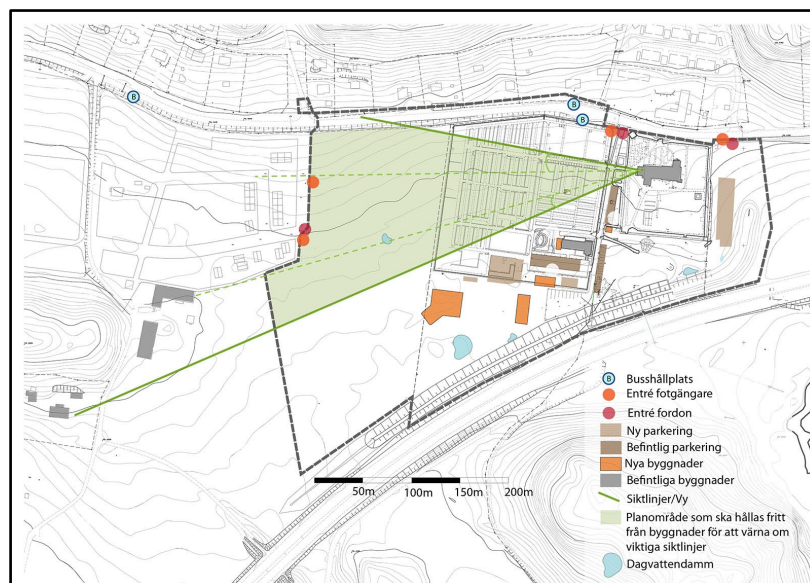

Skyddsvärda siktlinjer

I framtagen illustrations-PM har ett antal skyddsvärda siktlinjer identifierats och bedömts vara viktiga för att bevara de historiska kopplingarna i områdets stads- och landskapsbild.

*De kulturhistoriskt värdefulla siktlinjerna mot kyrkobyggnaden (markerade 1–3).
Utdrag från gestaltungsprogram (Bjerking 2020-10-14).*

*Kulturhistoriskt värdefulla siktlinjer från kyrkobyggnaden som förblir intakta.
Utdrag från gestaltungsprogram (Bjerking 2020-10-14).*

Vy från siktlinje 1, enligt ovan, med en av ekonomibyggnaderna i förgrunden. Nuvarande situation, kyrkan markerad med röd ring. Foto Bjerking

Vy från siktlinje 2, enligt ovan. Nuvarande situation, kyrkan markerad med röd ring. Foto Bjerking

Vy från siktlinje 3, enligt ovan. Nuvarande situation, kyrkan markerad med röd ring. Foto Bjerking

Botkyrkas kulturmiljöprogram

I Botkyrkas kulturmiljöprogram, antaget av kommunfullmäktige under 2014, anges följande kulturhistoriska karaktärsdrag som värdebärande inom kulturmiljön Botkyrka kyrka och sockencentrum:

- *Gårdsbildning med förhistoriska anor*
Hammarby prästgård har förhistoriska anor vilket man kan se genom det järnåldersgravfält som ligger intill gårdstomten. Under äldre medeltid uppfördes Botkyrka kyrka på Hammarbys ägor. I samband med kyrkobyggandet anslogs Hammarby gård till prästboställe.
- *Kyrkans visuella funktion i landskapet*
Kyrkan fungerar som landmärke i det öppna låglänta landskapet. Den okalkade gråstensbyggnaden har en viktig funktion både som markering av det tidigare sockencentrat och rent upplevelsemässigt när man färdas längs med landsvägen och motorväg.
- *Det öppna landskapet kring kyrka och prästgård*
Prästgården ligger ganska långt bort från kyrkan men visar ändå på det äldre sambandet mellan kyrka och prästboställe. Det öppna kulturlandskapet är en förutsättning för att detta historiska samband ska vara avläsbart.
- *Sockencentrat*
Kring kyrkan växte med tiden fram ett sockencentrum med klockargård, fattighus och skola. Det är i dag en ganska svårläst miljö men bevarad bebyggelse tydliggör kyrkans centrala roll i det äldre samhället.

Följande riktlinjer anges som viktiga att ta hänsyn till vid förändringar i miljön eller vid exploatering av ny bebyggelse:

- *Fornlämningar skyddas från närgående bebyggelse eller andra ingrepp i miljön.*
- *Kulturlandskapets öppna karaktär värnas. Nya byggnader inordnas i landskapet på ett medvetet sätt.*
- *Kyrkans visuella dominans i landskapet respekteras.*
- *Siktlinjer mellan kyrka och prästgård värnas.*
- *Prästgårdens byggnader bevaras. Tillbyggnader underordnas huvudbyggnaden och utformas med hänsyn till byggnadens karaktär. Nya byggnader inordnas i miljön på ett varsamt sätt. Skala, volym, gestaltning, material och kulörer anpassas till befintlig bebyggelse.*

- *Klockargård, före detta fattighus och den äldre skolbyggnaden bevaras.*

Kyrkligt kulturminne enligt 4 kap Kulturmiljölagen

Enligt 4 kap kulturmiljölagen (1988:950) anges att kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser tillkomna före 1940 inte på något väsentligt sätt får ändras utan tillstånd från länsstyrelsen. Alla ändringar som påverkar kulturhistoriska värden i en kyrkobyggnad, på en kyrkotomt eller begravningsplats är därigenom tillståndspliktiga enligt kulturmiljölagen. Även en utvidgning av en begravningsplats omfattas av sådan tillståndsplikt. Församlingen har följaktligen ett fortsatt ansvar att ansöka om tillstånd hos Länsstyrelsen för de ändringar planen möjliggör inom planområdet.

Fornlämningar

I direkt anslutning till Botkyrka kyrka finns fyra registrerade kulturhistoriska lämningar:

- RAÄ- Botkyrka 24:1,
- RAÄ-Botkyrka 24:2,
- RAÄ-Botkyrka 24:3 och
- RAÄ-Botkyrka 24:4.

Dessa utgörs av gravar, ristningar och monument. RAÄ-Botkyrka 24:1, RAÄ-Botkyrka 24:2 och RAÄ-Botkyrka 24:3 klassificeras som fornlämningar medan RAÄ-Botkyrka 24:4 klassificeras som övrig kulturhistorisk lämning. Inför den planerade utvidgningen av kyrkogården genomförde Riksantikvarieämbetet, UV 2012 en förundersökning av fornlämningen Botkyrka 383:1 (Botkyrka kyrkby) samt en särskild utredning inom övriga delar av planområdet. I samband med denna påträffades ytterligare fornlämningar som numera är undersökta och borttagna varvid ingen särskild hänsyn behöver tas i planförslaget.

Fornminnen enligt 2 kap Kulturmiljölagen

Enligt 2 kap kulturmiljölagen (1988:950) anges också att det är förbjudet att rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning, såsom de olika fornlämningstyperna specificerats i lagen. Mark-, bygg- samt anläggningsarbeten bör således i god tid samrådas med länsstyrelsen för att klargöra ifall en fornlämning kan beröras av arbetena. Om en fornlämning påträffas under grävning eller annat arbete, ska arbetet omedelbart avbrytas till den del fornlämningen berörs. Den som leder arbetet ska omedelbart anmäla förhållandet till länsstyrelsen. Församlingen har följaktligen också ett fortsatt ansvar att ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen i händelse av att nya fornlämningar skulle påträffas, i samband med de ändringar som planen möjliggör inom planområdet.

Karta över planområdet med fornlämningarna i direkt anslutning till kyrkobyggnaden markerade. Övriga tre fornlämningsområden som numera är borttagna är markerade som gråa ytor. Utdrag från RAÄ:s hemsida.

Gator och trafik

Gatunät, gång- och cykeltrafik

Planområdet ansluter till Sankt Botvids väg, som vidare leder trafik till E4/E20. Det finns idag en befintlig infartsväg väster om kyrkotomten som bedöms ha god sikt. Kyrkogårdsområdet har idag ca 70 parkeringsplatser, fördelade på tre ytor, som avses behållas i sin helhet enligt planförslaget.

En befintlig gångväg löper längs norra delen av Sankt Botvids väg, med övergångsställe vid hållplats Botkyrka kyrka. Denna förbinder planområdet med Norsborgs tunnelbanestation. Österut, längs Sankt Botvids väg, finns en separat gång- och cykelväg. I kommunens cykelplan avses ett regionalt cykelstråk byggas ut längs Sankt Botvids väg, vilket därigenom påverkar planförslaget (se avsnitt gång- och cykelväg). Väster om Asptunavägen har det regionala cykelstråket redan genomförts.

Kollektivtrafik

Längs Sankt Botvids väg går busslinje 708 med hållplatser på båda sidorna av vägen precis väster om den befintliga infarten till kyrkogården. Busslinjen går mellan Tumba station och Rönninge station med 30-minuterstrafik mellan ca 05.00 och 24.00. Från hållplatsen Botkyrka kyrka är det endast en hållplats till Hallunda T-bana där byte kan ske till tunnelbanans röda linje. Norsborgs respektive Hallunda tunnelbanestationer ligger ca 0,5–1 km nord/nordost om planområdet. Vid Norsborgs stationsområde går utöver tunnelbanan även busslinjerna 151, 172, 702 och 738 samt nattbuss 191.

Risk och störningar

Trafikbuller

Kyrkogården och de tillhörande befintliga byggnaderna ligger i en bullerutsatt miljö. De dominerande bullerkällorna är Sankt Botvids väg med idag cirka 4500 fordon per dygn och E4/E20 med cirka 67 000 fordon per dygn. Bullervall har sedan tidigare uppförts längs E4/E20 för att minska trafikbullret på kyrkogården och i kyrkans närområde.

Inom detaljplan för Prästviken tillkommer bullerreducerande åtgärder i form av utökad bullervall och vägg.

Risk

Planområdet ligger mellan E4/E20 och Sankt Botvids väg. E4/E20 är klassificerad som primärled för farligt gods och Sankt Botvids väg är klassificerad som sekundär transportled för farligt gods.

Att E4/E20 utgör primär transportled innebär att motorvägen rekommenderas för genomfarter av farlig godstrafik. Huvuddelen av transporter av farligt gods i Botkyrka sker på E4/E20 och passerar med cirka 40 meters avstånd från planområdet. Att Sankt Botvids väg utgör en sekundär transportled innebär att vägen rekommenderas för transporter som ska till målobjekt längs med vägen, men inte specifikt för genomfartstrafik. Transporter med farligt gods utgörs primärt av transporter till och från Norsborgs Vattenverk, beläget nordväst om planområdet. Sammantaget bedöms olycksriskerna för farligt godstransporter som låga.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Befintliga byggnader är anslutna till det kommunala va-systemet. Spill- och dränvatten leds idag till en kommunal pumpstation inom planområdets södra del och leds slutligen till Himmerfjärdsverket. Pumpstationen har en breddledning som leder till en yta söder om motorvägen.

På kyrkogården används sommartid bevattningsvatten från sjön Aspen, pumphus för bevattning finns idag vid sjön.

Dagvatten

I nuläget hanteras dagvatten från Sankt Botvids väg samt från asfalterade väg- och parkeringsytor dels genom lokalt omhändertagande, dels via vägbrunnar till det kommunala nätet under motorvägen till recipienten Albysjön. Dagvatten från kyrkogården tas om hand lokalt (övervägande vidsträckt gräsytor och diken).

Värme

Kyrkan har idag elvärme och befintlig personalbyggnad har bergvärme.

EI

Planområdet är anslutet till elnätet.

Restprodukter/avfall

Avfallshanteringen sker i enlighet med kommunens renhållningsordning (SRV). Trädgårdsavfall (rent växtavfall) sorteras ut från annat avfall och behandlas biologiskt.

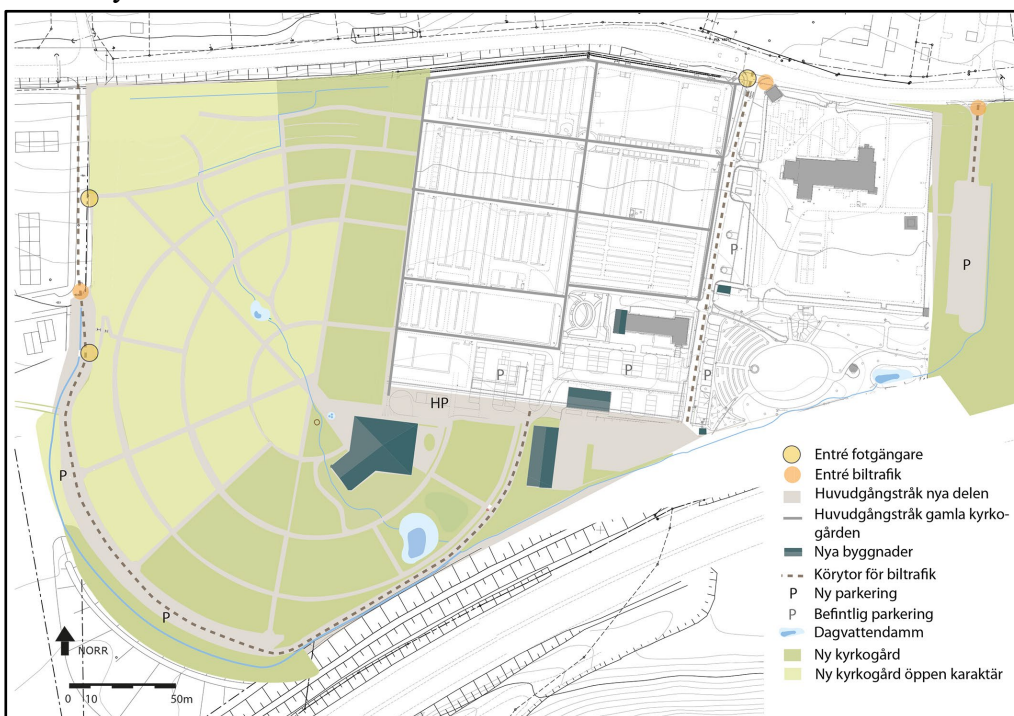

PLANFÖRSLAGET

Gestaltning

Struktur

Den övergripande strukturen för utvidgningen av begravningsplatsen har utformats för att fungera ihop som en helhet med den befintliga begravningsplatsen, samtidigt som den är utläsbar som en addering. Två nya kyrkogårdsytor tillkommer, en mindre österut och en större västerut, med varsin ny entré.

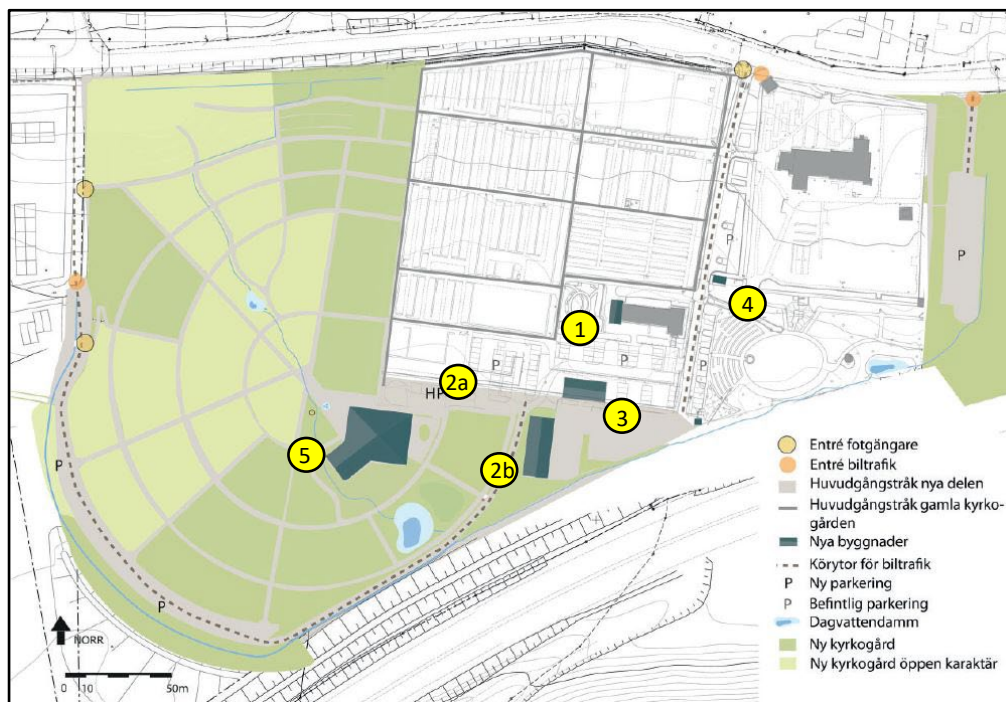
Illustrationsplan, utdrag från gestaltungsprogram (Bjerking 2020-10-14)

Ett centralt motiv i gestaltningen är det koncentriska gångvägsmonster som utgår från det planerade navet kring en ny ceremonibyggnad, nära den befintliga kyrkogårdens sydvästra hörn, som knyter ihop befintliga och nya delar av kyrkogården. Gestaltningen av enskilda gravkvarter utformas olika för att tillmötesgå olika traditioner och gravseder.

Vägledande gestaltungsprinciper samt bakgrunden till dessa finns i sin helhet i detaljplanens gestaltungsprogram (Bjerking 2020-10-14). I detta dokument finns även en mer detaljerad beskrivning av gestaltningen.

Ny bebyggelse

Planförslaget förändrar bebyggelsestrukturen på följande sätt:

Redovisning av ny samt ändrad bebyggelse, utdrag från gestaltungsprogram (Bjerkning 2020-10-14, numrering tillagd av Tyréns)

1. Tillbyggnad alternativt nybyggnad av personalbyggnad

Tillbyggnation möjliggörs åt väster, utan att tillkommande byggnadsdelar kommer närmare kyrkobyggnaden och utan påverkan för skyddsvärda siktlinjer. Byggnaden som rymmer personal och driftsfunktioner renodlas till utökade och mer ändamålsenliga personalutrymmen. I och med tillbyggnaden möjliggörs caféverksamhet för besökare (minnesstunder). Tillbyggnaden utgör 65 kvm och ger en ny total byggrätt på 210 kvm byggnadsarea (BYA). Planförslaget möjliggör dock att den befintliga byggnaden rivs och att en ny byggnad uppförs, om sådant behov skulle föreligga i framtiden. Totalhöjden på 6 meter föreslås behållas i enlighet med befintlig bebyggelse.

Förslag på framtida tillbyggnad av personalbyggnaden med kafédel. Utdrag från gestaltungsprogram (Bjerking, 2020-10-14)

2. a) Rivning av driftbyggnad med maskinhall

Byggnaden avses rivas för att möjliggöra ny parkeringsyta, i samspel och med ökad tillgänglighet för den nya bebyggelsen i övrigt.

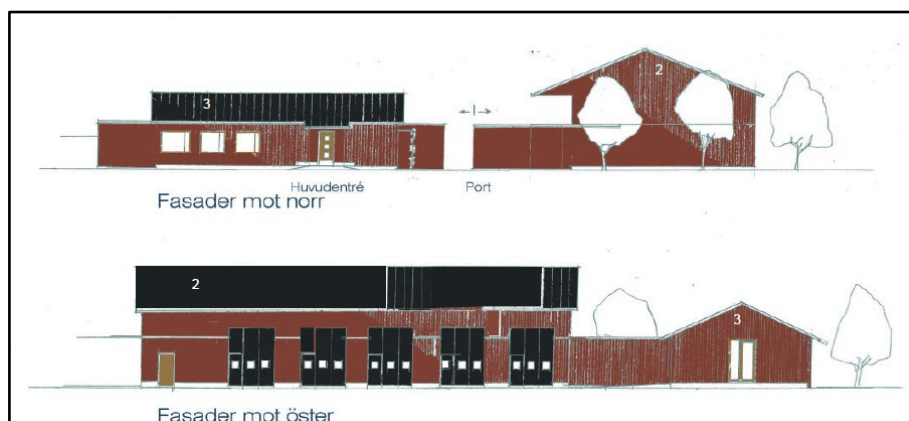
b) Nybyggnad av driftbyggnad med maskinhall

Den nya driftbyggnaden med tillhörande maskinhall avses inrymma verkstad och utrymmen för maskiner och driftfordon.

Största byggnadsarea (BYA) för ny driftbyggnad med maskinhall avses bli 410 kvm för byggnaden som helhet, med en totalhöjd om ca 8,5 meter.

3. Nybyggnad av kanslibyggnad

Den nya kanslibyggnaden avses inrymma ändamålsenliga utrymmen för bland annat kontor och mötesrum. Ny kanslibyggnad avses bli ca 200 kvm byggnadsarea (BYA) för byggnaden som helhet, med en totalhöjd om ca 6 meter.

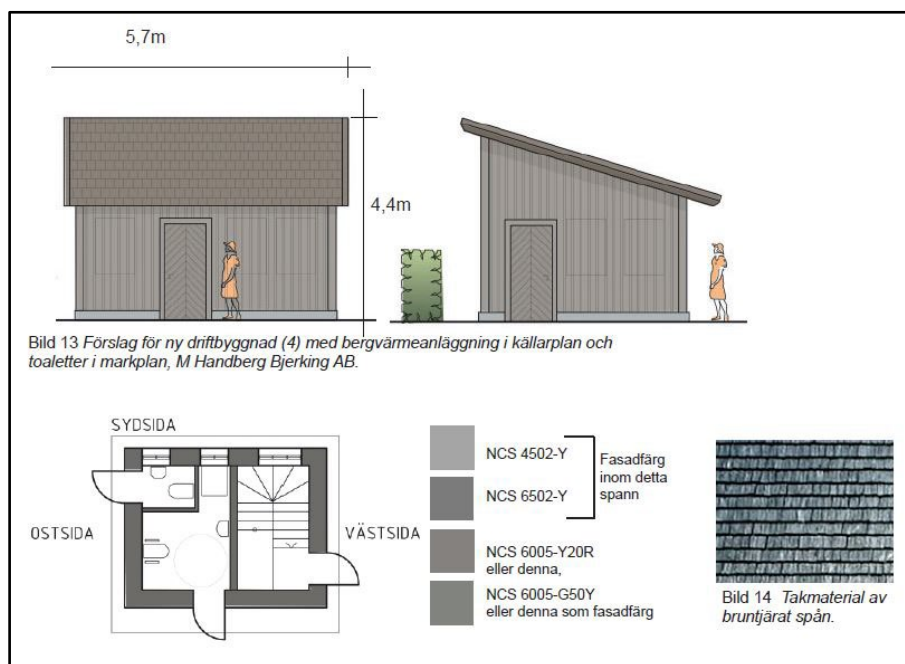
Förslag på kansli- och driftbyggnadernas volym- och fasadverkan. Utdrag från gestaltungsprogram (Bjerking, 2020-10-14)

Byggnaderna 2 och 3 är placerade för att bevara de skyddsvärda siktlinjerna. Deras inbördes placering, med tillhörande plankavskärmade ytor för upplag, gör att eventuellt störande verksamhetsmoment inne på driftgården får en minimal omgivningspåverkan.

4. Nybyggnad av mindre driftbyggnad

Den nya mindre driftbyggnaden avses kunna uppföras på platsen för en tidigare driftbyggnad (numera riven) med motsvarande volymverkan och karaktärsdrag. Byggnaden avses inrymma utrymme för WC/HWC samt bergvärmeanläggning och omfattar ca 35 kvm byggnadsarea (BYA), med en totalhöjd om ca 4 meter.

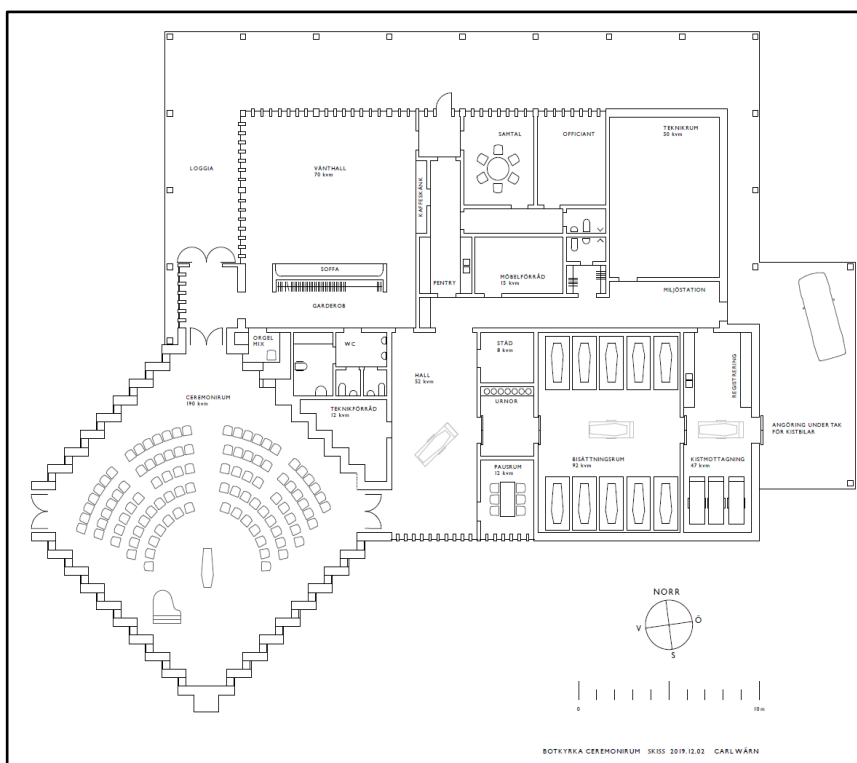
I enlighet med rekommendationerna i framtaget kulör-PM bör den mindre driftbyggnadens fasader kulörsättas i en pigmenterad grå nyans, i överensstämmelse med huvudsakliga nyanser i bogårdsmur samt befintlig grönska.

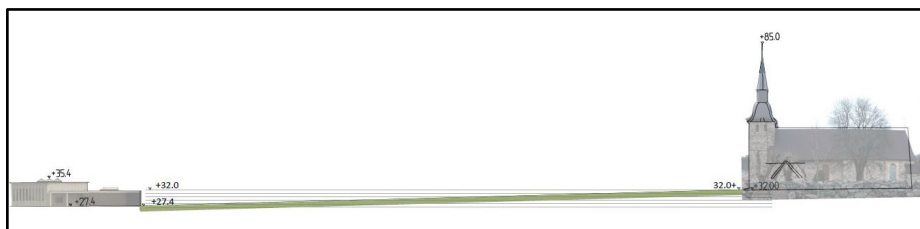
Förslag på den mindre driftbyggnadens volym- och fasadverkan samt föreslaget takmaterial samt kulörspann. Utdrag från gestaltungsprogram (Bjerkning, 2020-10-14)

5. Nybyggnad av ceremonibyggnad

Begravningslagen ställer krav på att huvudmannen för begravningsverksamheten tillhandahåller en lokal utan religiösa symboler där en begravningsceremoni kan hållas. Den nya byggnaden utformas utan religiös anknytning och ska även kunna användas för olika typer av kultur- och musikaktiviteter. Den icke publika delen av byggnaden innehåller utrymmen för förvaring av kistor och askor inför begravning, personalutrymmen och tekniska utrymmen.

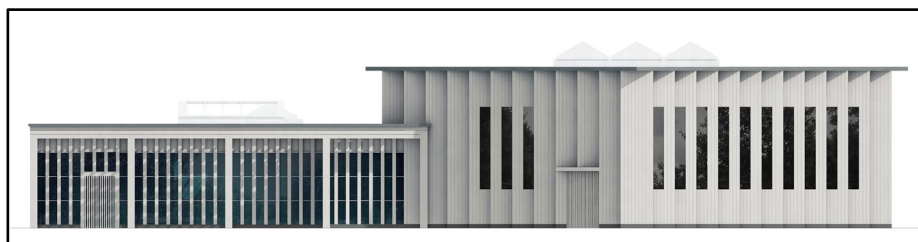
Carl Wärns tävlingsförslag, planritning. Utdrag från gestaltningsprogram (Bjerking, 2020-10-14)

Längdsektion som redovisar ceremonibyggnaden i relation till kyrkan. Utdrag från gestaltningsprogram (Bjerking, 2020-10-14).

Ceremonibyggnaden föreslås få en central placering i den nya utvidgade begravningsplatsen. Den får god tillgänglighet till såväl närliggande bebyggelse och parkeringsytor och blir ett naturligt nav för den som rör sig mellan de äldre och nytillkomna delarna av kyrkogårdsanläggningen. Framför ceremonibyggnaden anläggs en öppen plats med möjlighet för stora sällskap att samlas före eller efter en förrättning eller en konsert.

Byggrätt för ny ceremonibyggnad med tillhörande utkragande takdelar blir 1400 kvm byggnadsarea (BYA) med en totalhöjd om ca 9 meter.

Carl Wärns tävlingsförslag, fasad mot öster samt huvudsaklig kulörpalett (till höger). Utdrag från gestaltungsprogram (Bjerking, 2020-10-14)

 NCS 1502-Y	 till NCS 4502-Y
 NCS 1505-Y20R eller NCS 1505-Y	 till NCS 4005-Y20R

I enlighet med rekommendationerna i framtaget kulör-PM (*Svedmyr Färg- & Fasadkonsult AB, 2019-05-29*) bör ceremonibyggnadens fasader kulörsättas i grå- eller beige nyanser, i överensstämmelse med huvudsakliga nyanser i kyrkofasad, bogårdsmur samt gravkor. Även mörkare kulörer, utifrån framtagen PM med tillhörande kulörkarta utifrån inmätning, bedöms lämpliga för enskilda byggnadsdetaljer. För att anknyta till befintlig bebyggelse och dess materialitet bör fasaderna ges en pigmenterad kulörsättning.

Utöver ovan nämnda byggnader, avses också vissa anläggningar såsom murar, till följd av tillgänglighetsramper, parkeringsytor och tillkommande jordvall tillkomma inom den utvidgade kyrkogårdsanläggningen.

Principer för färgsättning av nya byggnader

För att säkerställa en lämplig kulörsättning, med beaktade av planområdets kulturhistoriska värden, har ett särskilt kulör-PM tagits fram av färgkonsult (*Svedmyr färg- och fasadkonsult AB, 2019-05-09*). Kulör-PM omfattar

kulörinmätning av kyrkobyggnadens stenfasader, bogårdsmuren, de tre gravkoren samt de utpekade kulturhistoriska byggnaderna utanför planområdet. Inmätningen har möjliggjort att kulörbestämma befintliga byggnader utifrån det standardiserade NCS-systemet. De rekommendationer till lämpliga kulörspann som återfinns i planförslaget har hämtats från ett urval av dessa. Kulörspannet som redovisas i detta PM avses bidra till en större variation vid ett framtida uppförande, samtidigt som det utgör ett stöd för kommunens myndighetsutövning vid bygglovsprövningar.

Reglering av bebyggelse och markens utformning

Sett till detaljplanens genomförandetid möjliggör planförslaget att utelämna vissa av ceremonibyggnadens karaktärsdrag från detaljerad planreglering, exempelvis taktypskonstruktion, taklutning och specifik kulörssättning (NCS). Sådana karaktärsdrag bedöms lämpligen kunna prövas inom ramen för kommunens bygglovsprövning och länsstyrelsens tillståndsprövning.

Bebyggelsens omfattning

Bebyggelsens placering och omfattning säkerställs genom precisa egenskapsytor, som bedömts lämpliga i förhållande till de kulturhistoriska värdena. I övrigt är planområdet undantaget från byggbar mark, genom så kallad prickmark, där byggnader ej får uppföras.

- (e1-e4) Varje tillkommande byggbar yta får en specifik reglering uttryckt i högsta tillåtna BYA. Dessa utgår från förstudiernas behovsbedömningar med ett visst överslag för framtida behov av tillkommande byggnadsdelar, exempelvis utskjutande tak för olika former av vistelse.

Utöver detta regleras varje enskild byggnad och dess högsta tillåtna totalhöjd, angivet i meter över nollplan.

Utformning

I fråga om bebyggelsens föreskrivna utformning, har planförslaget utgått från framtagna förstudier och de bärande gestaltungsprinciper som bedömts erforderliga för att säkerställa områdets kulturhistoriska värden (se *"Gestaltungsprogram tillhörande detaljplan för utbyggnad av Botkyrka Kyrkogård"*, sid 6 (Bjering 2020-10-14)).

- (f₁) Ceremonibyggnadens utformningsbestämmelse är följande:
”Byggnadens volym ska vara uppbruten i flera byggnadsdelar. Fasadmaterial ska utgöras av trä alternativt puts. Färgsättning ska ske i kulörer som harmonierar med den befintliga kyrkobyggnaden.
- (f₂) Personalbyggnaden med kafédel, kanslibyggnad samt den större driftbyggnaden med tillhörande maskinhall har alla samma utformningsbestämmelse, som föreskriver följande:
”Fasadmaterial ska utgöras av stående träpanel med färgsättning av falu rödfärg. Tak ska utföras med sadeltakskonstruktion, med minsta tillåtna taklutning om 20 grader. Taktäckningsmaterial ska utgöras av rött tegel eller röd-respektive svartmålad bandplåt”.
- (f₃) Den mindre driftbyggnaden, som avses placeras invid bogårdsmuren på platsen för en tidigare driftbyggnad, har en utformningsbestämmelse som föreskriver följande:
”Fasadmaterial ska i huvudsak utgöras av trä med färgsättning av grå kulör, inom samma spann som befintliga byggnader”.

Markens anordnande

Planförslaget har som generell bestämmelse avseende markens anordnande att:
”Inom planområdet får marken ej hårdgöras, utöver det som krävs för anläggning av nya gravplatser, körbara ytor, entréplatser och tillgänglighetsanpassningar”.

Planförslaget möjliggör vidare följande reglering kring markens anordnande:

- (n₁) Egenskapsområde för permanent lagring av jordmassor från begravningsplatsen *”Inom området får jordmassor från begravningsverksamhetens utbyggnad läggas i överensstämmelse med markens föreskrivna plushöjder”.*
- (n₂) Egenskapsområde för permanent uppställning av *”Parkerings- och uppställningsytor för kyrkogårdens driftfordon. Upplag för kyrkogårdens skötsel”.*

I plankartan regleras både markens höjdsättning, utifrån föreskrivna plushöjder över angivet nollplan (+00,0) lägsta tillåtna schaktnivå för ceremonibyggnaden, utifrån föreskriven plushöjd över angivet nollplan (+00,0

i halvcirkel) samt största tillåtna djup för dränerande ingrepp, i relation till närmast belägna och föreskrivna marknivå **(0,0 i nedåtriktad pil)**.

Denna reglering avses säkerställa såväl kulturhistoriska värden (värdefulla siktlinjer), erforderlig tillgänglighet, vattenavledning från bebyggelse samt ingrepp i grundvattnet.

Befintlig bullervall i söder/sydost ska behållas utifrån inmätta höjder och ges en föreskriven och säkerställande funktion såsom buller- och riskreducerande anläggning.

Åtgärder som får ändrad lovplikt (utökad lovplikt)

För att säkerställa fördröjning av dagvatten, och därtill för att möjliggöra uppföljning kring ovan beskrivna bestämmelse om markens genomsläpplighet föreslås en utökad marklovplikt för åtgärder som ändrar markens genomsläpplighet, såsom asfaltering och hårdgörande av markytor.

Marklovsplikten gäller dock ej för iordningsställande av gravplatser, körbara ytor, entréplatser och tillgänglighetsanpassningar.

Åtgärder som får ändrad lovplikt (minskad lovplikt)

Planförslaget möjliggör att vissa anläggningstyper, som avses byggas ut antingen etappvis eller löpande, undantas från lovplikt. Förutsättningen för den undantagna lovplikten är att dessa utförs i enlighet med föreskrivna marknivåer på plankartan. Bestämmelserna är utformade med hänsyn till att jordmassornas utbredning och höjd inte ska påverka kulturhistoriska siktlinjer.

Anläggningstyper som föreslås undantas från lovplikt är följande:

- (a₁) Bygglov eller marklov krävs ej för anläggande av begravningsplats.
- (a₂) Marklov krävs ej för ändring av marknivån upp till angivna pushhöjder, i syfte att iordningställa för jordmassor från begravningsverksamheten

Vidare föreslås generellt inom planområdet att mindre skyltar och orienteringsskyltar ska undantas från bygglovsplikt, under förutsättning att skyltarnas area uppgår till högst 1 kvm respektive att ljusanordningar avser orienteringsbelysning eller motsvarande för besökare inom planområdet. I likhet med övriga anläggningstyper ovan, bedöms den föreskrivna storleken på

skyltar, orienteringstavlor samt typen av redovisade ljusanordningar (se nedan) inte ge upphov till nämnvärd omgivningspåverkan och därigenom negativt påverka områdets kulturhistoriska värden.

Bild på sådan orienteringsskylt som föreslås bli lovbefriad, och som idag återfinns i den befintliga kyrkogårdsanläggningen samt på andra kyrkogårdar i Botkyrka kommun.

Givet att åtgärderna utförs i enlighet med dessa förutsättningar, bedöms de inte heller påverka omkringliggande fastigheter (grannars/enskilda intressen) alternativt områdets kulturhistoriska värden (allmänna intressen), vilket i sig utgör en förutsättning för att det ska vara möjligt att ändra lovplikten i enlighet med 9 kap 7 § 3 st PBL respektive 6 kap 2 § 3 st plan- och byggförordningen, PBF. Trots att bygglovsplikten föreslås undantas kan dock åtgärderna även fortsättningsvis kräva tillstånd av länsstyrelsen, i enlighet med KML.

Beaktande av olika lagstiftningar (PBL och KML)

Planförslaget har beaktat att såväl befintlig som tillkommande bebyggelse omfattas av generell tillståndsplikt enligt 4 kap KML såsom kyrkligt kulturminne. Tillståndsplikten inträder vid alla väsentliga ändringsåtgärder, såväl exteriört och interiört, och utgör ofta ett mer tillämpligt regelverk och skydd över tid än vad som kan åstadkommas enligt plan- och bygglagens bestämmelser respektive kan förutses vid planläggning. För att undanröja oklarheter för såväl församlingen, enskilda som för berörda myndigheter, har

planförslaget i de delar som berör befintlig bebyggelse undvikit en dubbel skyddsreglering enligt både KML och PBL.

Reglering av befintlig bebyggelse och fornlämningar

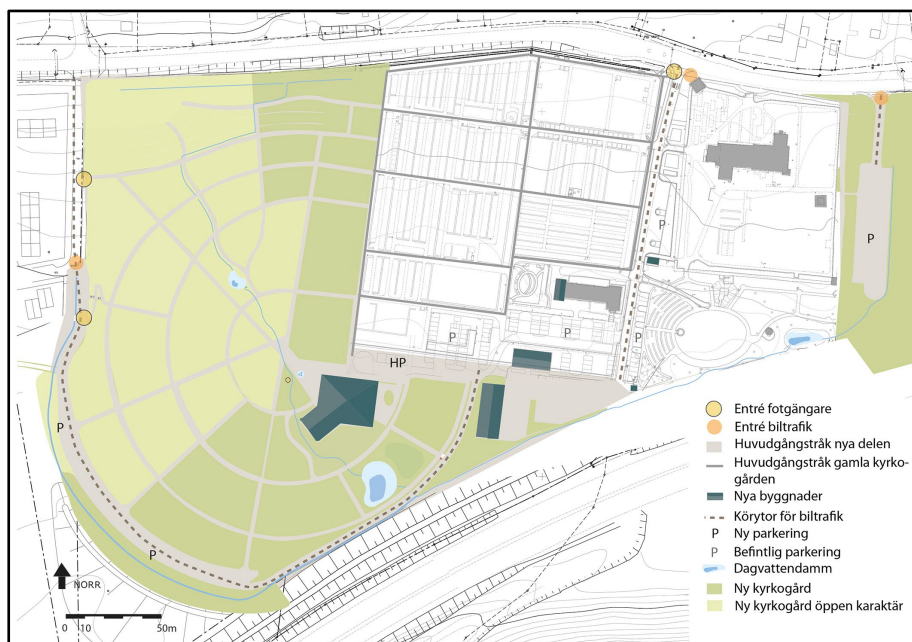
Särskild kulturhistoriskt värdefulla byggnadsverk inom den befintliga kyrkogården, kyrkobyggnaden, gravkoren samt bogårdsmuren, ges ett utpekande på plankartan (**q1**), vilket tydliggör förvanskningsförbudet enligt PBL. Föreslagen reglering bedöms inte kunna medföra motstridigheter med nu gällande och kommande bedömningskriterier vid eventuellt framtida tillståndsprovning enligt KML.

Gator och trafik

Det interna vägnätet

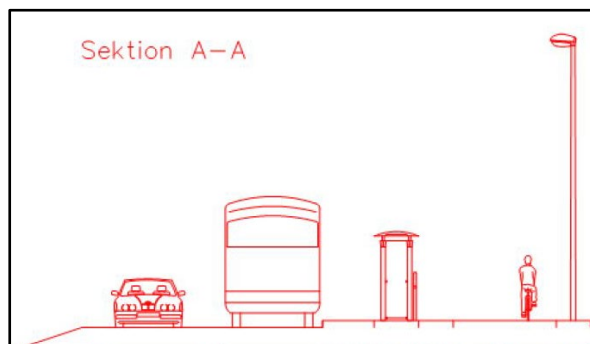
Trafikplaneringen inom kyrkogårdsanläggningen utgår från principen att i möjligaste mån separera bil- och gångtrafik. På de platser där trafikslagen korsar varandra så avses både mindre nivåskillnader och markmaterial visuellt tydliggöra att det är gångtrafiken som har företräde.

Den befintliga in- och utfartsvägen behålls och leder fram till planområdets centrala parkeringsområde och avses primärt användas av besökare till kyrkan, ceremonibyggnaden och den befintliga kyrkogården. Den nya, västra infarten ansluter via en planerad infartsväg till det angränsande planområdet Prästviken och är avsedd för besökare till kyrkogårdens nya västra delar och till ceremonibyggnaden. Denna är kopplad, via en svängd enkelriktad genomfartsväg i söder, till den befintliga in- och utfartsvägen. Den nya, östra in- och utfartsvägen leder till kyrkogårdens befintliga östra delar, däribland minneslunden. Den östra infartsvägen kan i senare skede komma att samnyttjas med planprojekt österut.

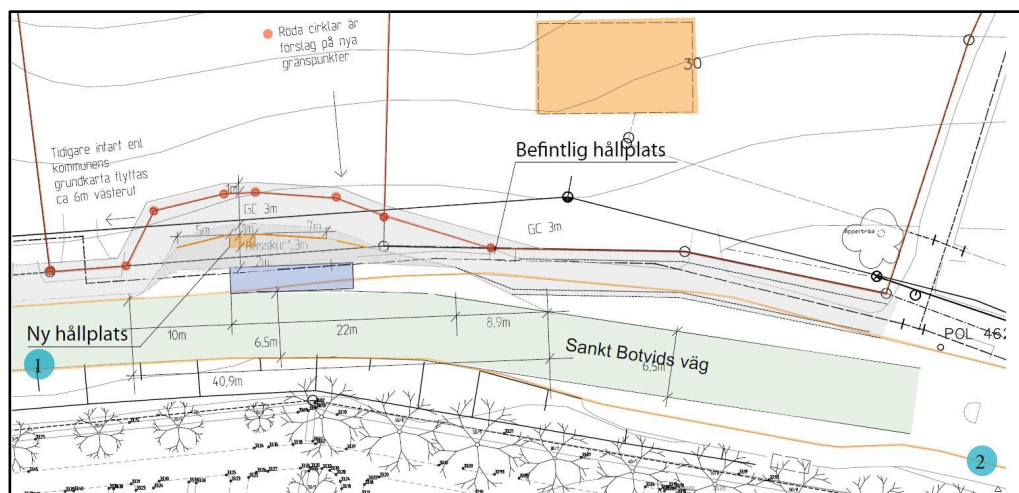

Översikt entréer och målpunkter. Utdrag från Gestaltungsprogram (Bjerkning 2020-10-14)

Gång- och cykeltrafik ska kunna angöra kyrkogårdsanläggningen via de befintliga övergångsställena vid infart till kyrkan. Övergångsställe avses även tillskapas vid den västra infarten (via planerad infart till Prästvikens planområde). Planförslaget innehåller en ca 3 meter bred gång- och cykelväg som placeras norr om Sankt Botvids väg. Ett PM utifrån behov och förutsättningar har tagits fram (COWI, 2018-09-13). Gång- och cykelvägen placeras bakom befintliga busshållplatser, detta för att säkerställa goda siktförhållanden och undvika påkörning.

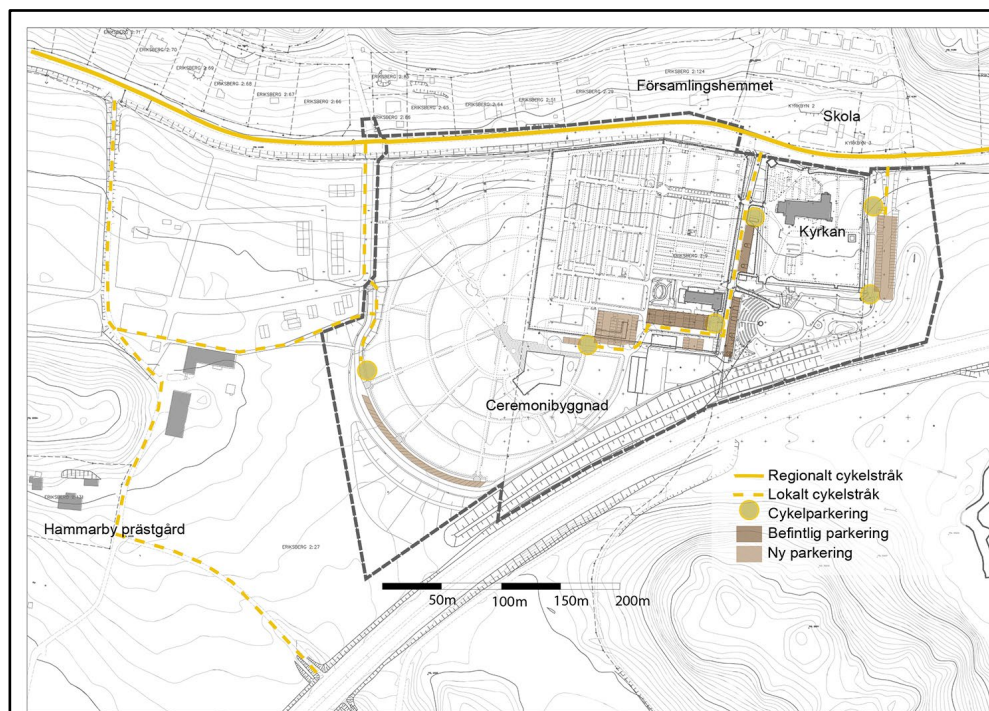
Typsektion på gång- och cykelvägen i relation till körbana. Utdrag från PM (COWI, 2018-09-13)

Förstudie av busshållplatsens justerade läge samt den planerade gång- och cykelvägens i relation till Klockargården. Utdrag från illustrations-PM (Bjering 2021-11-18)

Parkering

Sex nya cykelparkeringar föreslås med totalt ca 20 cykelplatser, i anslutning till kyrkan, personalbyggnaden, ceremonibygnaden samt den västra entrén. I övrigt bedöms kyrkogårdsbesökare leda sin cykel fram till det enskilda gravkvarteret. Dagens cirka 70 parkeringsplatser för bilar avses utökas till cirka 180 parkeringsplatser för besökare och personal, varav cirka 20 utgör platser för personer med funktionsnedsättning, fördelade på totalt 6 parkeringsytor runt om kyrkogårdsanläggningen. Planförslagets föreslagna antal parkeringsplatser utgår från Botkyrka kommuns parkeringstal, i relation till bedömt behov och typen av föreslagen verksamhet.

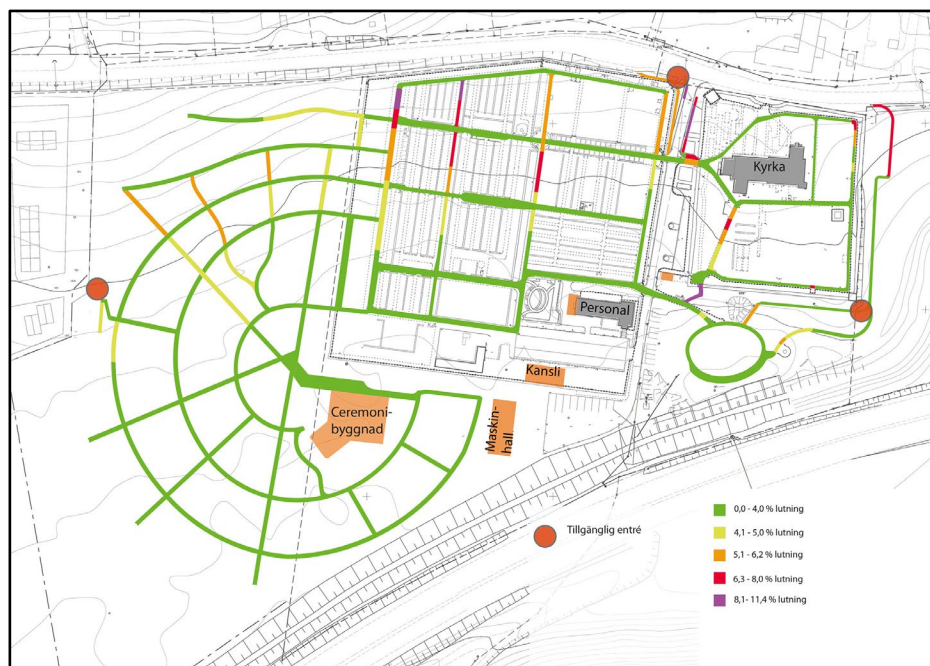
Föreslagen gatustruktur och parkeringsytor inom kyrkogårdsanläggningen. Utdrag från gestaltungsprogram (Bjerkning, 2020-10-14)

Tillgänglighet

Planförslaget utgår från grundprincipen att i möjligaste mån behålla de befintliga marknivåerna, med hänsyn till såväl kulturlandskapet, lämpligheten sett till användningen såsom begravningsplats och med beaktande av utredda grundvattennivåer.

Inom den utvidgade kyrkogården är höjdskillnaden cirka 8 meter från släntfoten vid Sankt Botvids väg till de södra delarna av kyrkogården. Den befintliga, mellersta in- och utfartsvägen med närhet till befintlig busshållplats är bäst lämpad för personer med funktionsvariation som anländer med kollektivtrafik. Då infartsvägen idag lutar cirka 8%, anordnas en gångväg med en lutning på cirka 6% från busshållplatsen till kyrkogården. Detta är den entré som har lägst lutning inom befintlig kyrkogård.

*Illustrationsdiagram över tillgängliga passager inom kyrkogårdsområdet (befintliga och utvidgade delar). Mörk- och ljusgröna passager motsvarar lutningar mellan 0-5 %.
Utdrag från Gestaltungsprogram (Bjering 2020-10-14)*

Den nya, västra kyrkogårdsentrén får en lutning med cirka 6% ner mot kyrkogårdens ceremonibygnad och de sydliga gravkvarteren. Här anläggs en ramp som med fullgod tillgänglighet leder in till ett av huvudgångstråken. Ceremonibygnaden med dess öppna samlingsplats är liksom alla kyrkogårdens förbindelser hit tillgängliga och användbara för personer med funktionsvariation. I de fall där det kan behövas mindre trappor längs gångvägarna på grund av befintliga terrängförhållanden, anläggs alternativa tillgängliga gångvägar för att nå gravplatserna. Marknivån kan på några platser behöva höjas marginellt för att uppnå fullgod tillgänglighet.

Kollektivtrafik

Möjligheten till att angöra planområdet med kollektivtrafik förblir oförändrad i och med planförslaget. Fortsättningsvis bedöms cirka 10–20 % av kyrkogårdsbesökarna resa kollektivt (CIVIT, 2017-07-07, rev. 2017-10-31).

Hantering av dag- och dräneringsvatten

I framtagen dag- och dränvattenutredning framgår att dag- och dränvatten ska avledas till sjön Aspen. Dag- och dränvattenhantering framgår i sin helhet i utredningen (Bjerking, 2022-06-03). Nedan redogörs för de olika delarna i korthet:

Översiktlig principlösning

Genom en ny dagvattenledning som utgår från planområdet avses vattnet ledas vidare västerut över åkermark med slutligt utlopp i sjön Aspen.

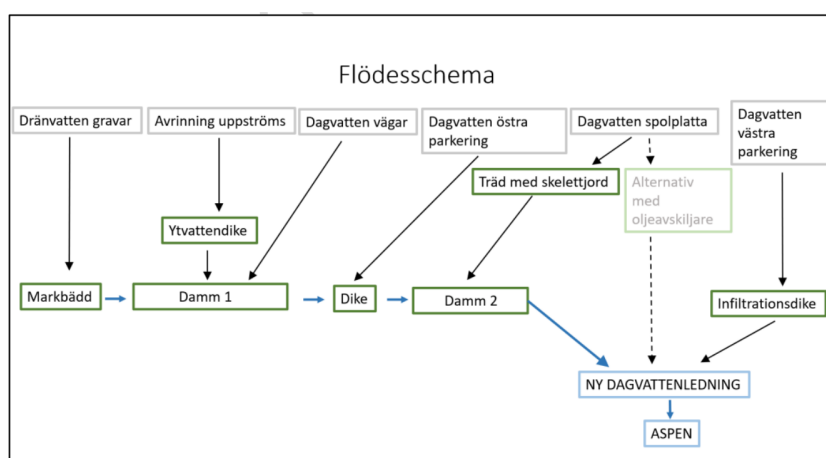
Översiktlig principskiss över planerad dag- och dränvattenavledning till sjön Aspen. Utdrag från dag- och dränvattenutredning (Bjerking, 2022-06-03)

Dagvattenhantering inom planområdet

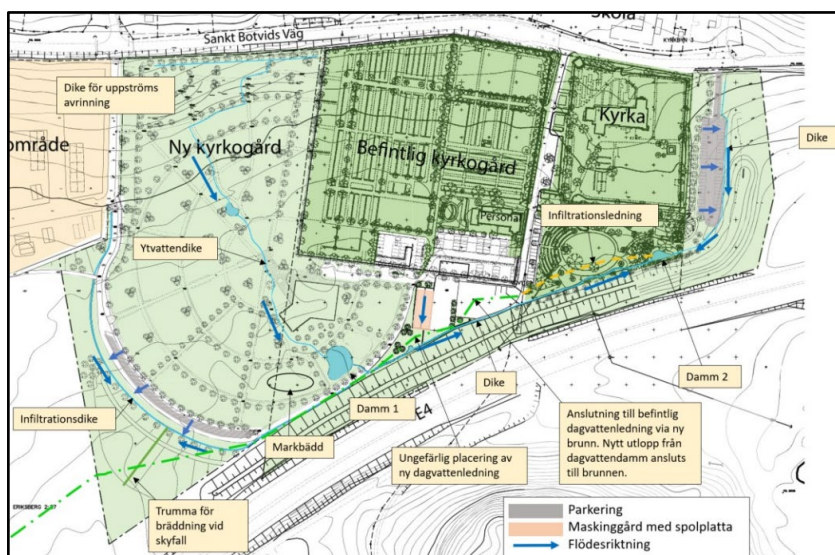
Framtida omhändertagande av dagvatten inom kyrkans mark består i ett ytligt system av dagvattenåtgärder med avledning i diken och rening i dammar inom kyrkans mark. För omhändertagande av väg och uppströms område planeras ett slingrande ytvattendike som avleds till det föreslagna systemet av dagvattenåtgärder. Efter rening och fördröjning föreslås avledning ut från fastigheten ske genom bräddning av det föreslagna dagvattensystemet som avslutas med en dagvattendamm via infiltrationsledning. Dagvattensystemet föreslås sedan att anslutas till en ny dagvattenledning som förläggs från kyrkogården till Aspen. Framtida dagvattenflöden ut från planområdet bedöms ej öka.

Valet av öppna dagvattenlösningar bedöms vara ett robust system gentemot större regn och översvämningar, därtill med goda möjligheter till fördröjning och rening i enlighet med Botkyrka kommuns dagvattenstrategi.

För att hantera föroreningar i dagvattnet från spolplatta förespråkas rening genom skelettjord med biokol innan vattnet leds vidare till dagvattensystemet.

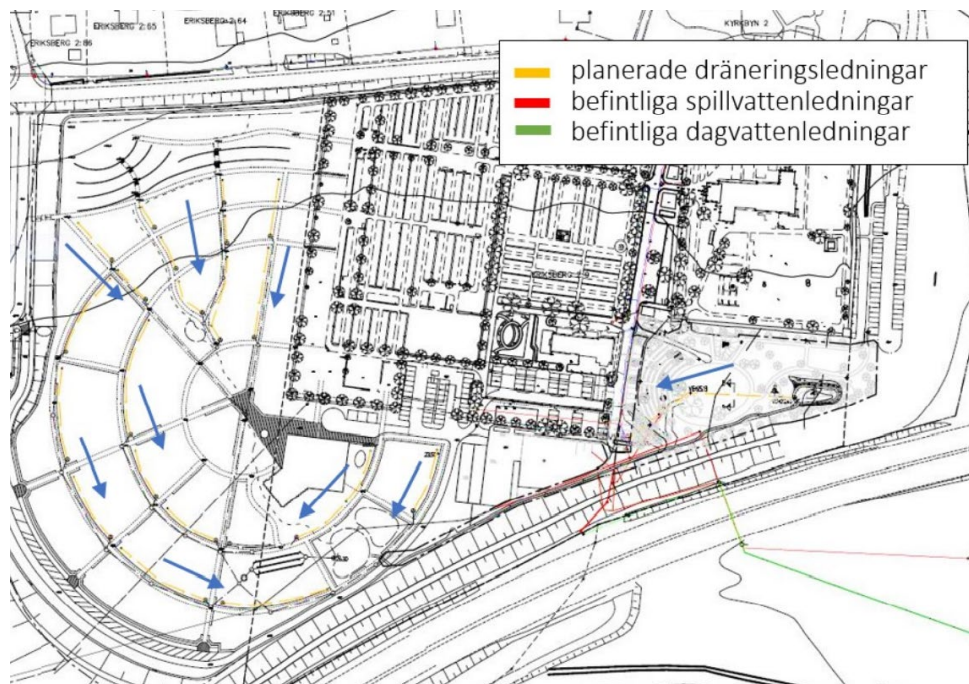
Flödesschema över föreslagen dag- och dränvattenhantering inom planområdet och berörda markområdet norr om St Botvids väg. Utdrag från dag- och dränvattenutredningen (Bjerking, 2020-06-03)

Planerade dagvattenåtgärder inom planområdet. Utdrag från dag- och dränvattenutredning (Bjerking, 2022-06-03)

Dränvattenhantering inom planområdet

Dräneringsvattnet från tillkommande kyrkogård samt delar av befintlig kyrkogård avses ledas till markbädd för rening via ett separat ledningssystem. Efter erforderlig rening leds vattnet vidare till det planerade dagvattensystemet.

Redovisning av planerade nya dränvattenledningar (gul streckning) med tillhörande flödesriktning (blå pilar). Befintliga dränledningar framgår ej. Utdrag från dag- och dränvattenutredning (Bjering, 2022-06-03)

Utförda beräkningar visar att föreslagna dagvattenåtgärder ger en bra rening och att framtida utgående dagvatten från planområdet har ett lägre föroreningsinnehåll än i dagsläget. Den framtida sammanlagda belastningen av fosfor i dagvatten beräknas till ca 1,4 kg/år. Detta kan jämföras med befintlig belastning på 3,2 kg/år. För recipienten Aspen kommer belastningen av fosfor att minska från 2,8 till 1,4 kg/år.

KONSEKVENSER

Sammanfattning av MKB

Kulturmiljön och analys av planförslagets påverkan

Nedan följer utdrag från framtagen MKB (Bjerking 2020, rev 2022).
Bedömningarna utgår från framtagna förstudier för den föreslagna bebyggelsen, framtaget kulör-PM, illustrations-PM och relaterar till hur planförslaget påverkar utpekade värden uttryckta i riksintresset för kulturmiljövården, kommunens kulturmiljöprogram samt framtagen kulturmiljöutredning (Bjerking 2019, rev 2022).

Den samlade bedömningen av planens konsekvenser för kulturmiljön är att dessa är måttligt negativa med hänsyn till de värden som lyfts fram i beskrivningen av riksintresseområdet och det kommunala kulturmiljöprogrammet, med beaktande av det närliggande planområdet för Prästviken.

Föreliggande planförslag bedöms inte riskera påtaglig skada på riksintressets utpekade värden.

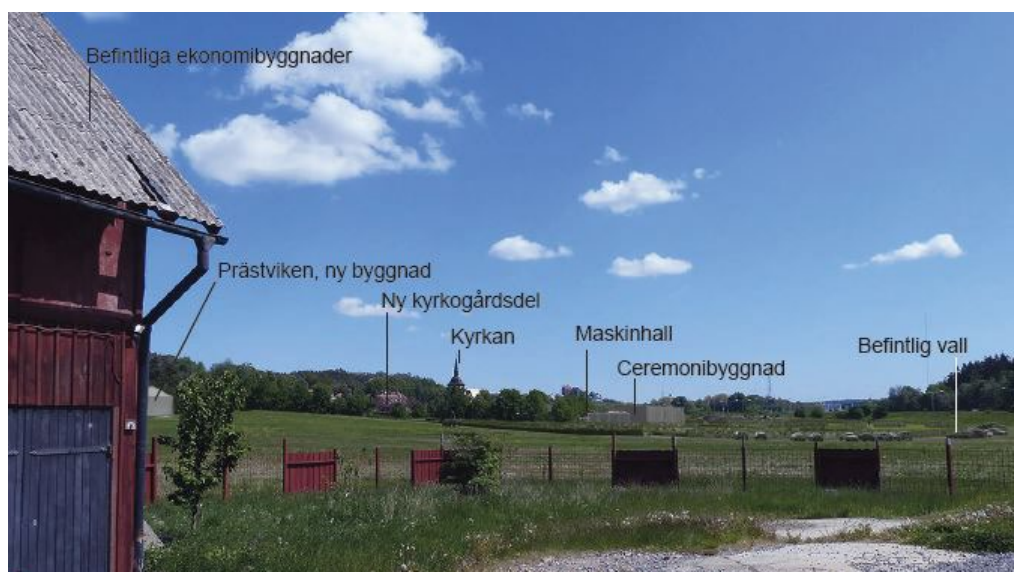
Beträffande vissa av de utpekande uttrycken/värdena så bedöms de inte påverkas alls alternativt i positiv bemärkelse.

Montagebild sett från St Botvids väg, vy mot väster. Den planerade gång- och cykelvägen norr om vägen samt justerat läge för busshållplatsen bedöms medföra små negativa konsekvenser för kulturmiljön. Utdrag från illustrations-PM (Bjerking 2021-11-18).

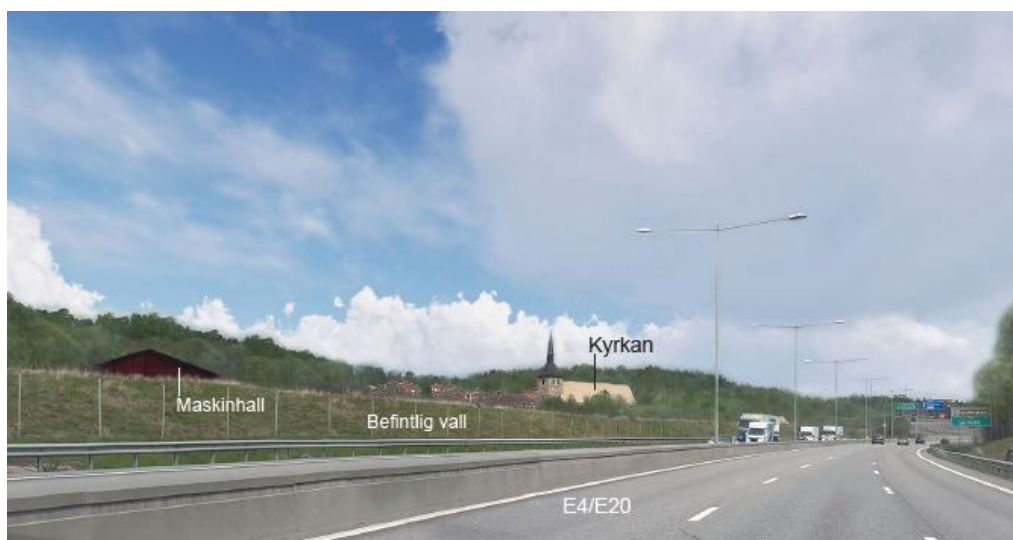

Montagebild sett från St Botvids väg, vy mot öster. Planförslagets bedöms medför måttliga negativa konsekvenser sett till kyrkan som landmärke. Samtidigt bedöms ny bebyggelse inte påverka kulturhistoriskt viktiga och utpekande siktlinjer. Utdrag från illustrations-PM (Bjerking 2021-11-18)

Montagebild sett från siktlinjen mellan kyrkan och Hammarby f.d. prästgård, vy mot öster. Planförslagets bedöms medför måttliga negativa konsekvenser sett till det öppna landskapet mellan kyrkan och den f.d. prästgården. Samtidigt bedöms ny bebyggelse inte påverka kulturhistoriskt viktiga och utpekande siktlinjer. Utdrag från illustrations-PM (Bjerking 2021-11-18)

Montagebild sett från E4/E20, vy mot öster. Planförslagets bedöms medföra små negativa konsekvenser sett till kyrkan som landmärke. Samtidigt bedöms ny bebyggelse inte påverka kulturhistoriskt viktiga och utpekande siktlinjer. Utdrag från illustrations-PM (Bjering 2021-11-18)

Bild från april 2022 som visar bortforslandet av stenupplaget öster om planområdet, taget från St Botvids väg mot söder. Notera att nuvarande situation skiljer sig från tidigare, jmf framtaget illustrations-PM samt kulturmiljöutredning (Bjering 2021-11-18/2022-09-01).
Foto: Botkyrka församling

Kumulativ effekt

Följande uttryck för riksintresset kan komma att påverkas av kumulativa effekter: *Botkyrka pilgrimskyrka belägen invid den gamla landsvägen och i ett väl synligt läge i landskapet*. De siktstudier med fotomontage som gjorts visar att de nya byggnaderna inte påverkar viktiga siktlinjer negativt. Planförslaget bedöms medföra måttliga negativa konsekvenser för kyrkans funktion som landmärke. Motsvarande studier har gjorts när det gäller Prästviken och i MKB för Prästviken bedömdes planförslaget medföra måttliga negativa konsekvenser för kulturmiljön. Om även området öster om kyrkan bebyggs innebär det ytterligare negativ påverkan på upplevelsen av kyrkan som landmärke, sedd från motorvägen.

Det öppna landskapet kring kyrka och prästgård är ett uttalat värde i det kommunala kulturmiljöprogrammet (men finns inte med bland riksintressets uttryck). Planförslaget bedöms medföra måttliga negativa konsekvenser för kulturlandskapet. Om även Prästviken och området öster om kyrkan bebyggs innebär den samlade påverkan stora negativa konsekvenser för det lokalt utpekade kulturvärdet.

De enskilt utpekade uttrycken respektive värdena och dess bedömningar redogörs för i sin helhet i framtagna kulturmiljöutredning respektive MKB. I framtaget illustrations-PM finns, utöver ovan redovisande montagebilder, även framtagna sektioner som ligger till grund för bedömningen.

Konsekvenser på landskapsbilden

Planförslaget innebär att de historiska och geografiska sambanden i landskapet riskerar att bli mer otydliga i och med anläggandet av den nya kyrkogården. Planförslaget medför därför en måttligt negativ konsekvens för landskapsbilden, främst beroende på att de vida vyerna i det öppna landskapet delvis försvinner.

Nollalternativet innebär ingen påverkan på landskapsbilden inom detaljplaneområdet, men medför måttlig påverkan i närområdet genom utbyggnad av Prästviken. En eventuell exploatering öster om kyrkan kommer att påverka landskapsbilden men i dagsläget är det svårt att bedöma i vilken grad.

Kumulativ effekt

Planförslaget bedöms medföra måttliga negativa konsekvenser för landskapsbilden. Om även Prästviken och området öster om kyrkan bebyggs riskerar den samlade påverkan att medföra stora negativa konsekvenser för landskapsbilden.

Konsekvenser på naturmiljö

Planförslaget gör inte intrång i några värdefulla naturområden. Planförslaget medför små negativa konsekvenser för viltets spridningsvägar. De viktigaste viltstråken bevaras emellertid. I planförslaget finns föreslaget nyplantering av träd och buskar som kan stärka kopplingarna mellan omgivande naturmark. Vidare förutsätts nya planteringar, både tillfälliga och permanenta, inom gravkvarteren. Förslaget bör därmed förstärka spridningssambanden och öka den biologiska mångfalden.

Konsekvenser på rekreation och friluftsliv

Planområdet ligger inom Riksintresse för kulturmiljön och har i nuläget stora upplevelsevärden. Området som föreslås för utvidgningen består av jordbruksmark och är otillgängligt för allmänheten. I detta avseende är upplevelsevärdet lågt. Området är bullerutsatt från E4/E20. Upplevelsen av det äldre kulturlandskapet minskar, men genom anläggandet av kyrkogården blir området tillgängligt och kan erbjuda en rofylld plats och en ny upplevelse. Förlängningen av cykelstråket medför positiva konsekvenser för rekreation och friluftsliv. Planen kan komma att medföra positiva konsekvenser för rekreation och friluftsliv.

Konsekvenser på naturresurser

Planförslaget innebär att 5 hektar brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för att anlägga begravningsplatser. Utifrån PM Jordbruk (Bjerking 2021) så framgår det att begravningsverksamheten ska bedömas vara ett sådant väsentligt samhällsintresse som medger att jordbruksmark får tas i anspråk och att alternativ som uppfyller erforderliga krav inte finns.

Enligt miljöbalken får inte jordbruksmark tas i anspråk för annan verksamhet - om det inte tillgodoser andra väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på annan plats. Begravningslagen innebär en skyldighet för huvudmannen (Svenska kyrkan) att anordna begravningsplatser åt dem som är folkbokförda inom kommunen. Botkyrka församling har utrett alternativa platser för placering av den nya begravningsplatsen men kommit fram till att

alternativen inte är realistiska. Begravningsverksamheten kan därmed betraktas som ett väsentligt samhällsintresse, som borde kunna medge undantag från miljöbalkens krav att jordbruksmark ska bibehållas.

Kumulativ effekt

Det närliggande planområdet Prästviken medför att ytterligare ca 15,5 hektar jordbruksmark tas ur produktion. Om området öster om kyrkan inte kommer återställas till brukningsbar mark innebär det att ytterligare ca 6,5 hektar försvinner. Sammanlagt kommer 22 hektar jordbruksmark användas för andra ändamål.

Sammantaget bedöms planförslaget, med beaktande av nuvarande planeringsstatus gällande de närliggande områdena, medföra måttliga negativa konsekvenser för naturresursen jordbruksmark.

Konsekvenser på grundvatten

Planområdet består av lera som ligger på friktionsjord på berg. Grundvattnet infiltrerar från de högre partierna i norr och söder och bildar ett grundvattenmagasin i friktionsjorden. Det rör sig mot dalgången och vidare mot utströmningsområdet vid sjön Aspen i väster. I de östra delarna strömmar grundvattnet mot öster. En utvidgning av kyrkogården innebär schaktning och därmed risk för påverkan på grundvattnet. Om åtgärdsförslagen följs kommer schaktningen inom den planerade kyrkogården inte att medföra någon negativ konsekvens för naturresursen grundvatten

Åtgärdsförslag

- Dagvattenutredningen redovisar maximala schaktdjup för olika delar av planområdet. Djupet varierar mellan 2–2,5 meter. Om rekommendationerna följs ska grundvattnet inte ledas bort eller komma i kontakt med gravarna.
- Tillrinning av infiltrerande ytvatten vid gravschakterna bör tas omhand med lämplig dränering i schaktbotten.
- Dränvatten från gravarna bör tas omhand. Detta kommer ske i enlighet med förslag i dagvattenutredningen.

Konsekvenser på vattenmiljö

Utifrån framtagna dag- och dränvattenutredning framgår att planförslaget, i och med planerade åtgärder, kommer medföra minskade flöden och förbättrad

reningskapacitet jämfört med dagens situation (nollalternativet). Vidare redogör utredningen för följande fördröjningsvolym, för att uppnå tillräcklig flödesminskning ut från planområdet, tillika reningskapacitet:

- Fördröjningsvolym avseende dagvatten, inkluderande dammar och diken om totalt ca 178 m³ avseende hela planområdet samt vissa uppströms belägna markytor utifrån ett beräknat 20-årsregn med klimatfaktor (1,25).
- Ytbehov av planerad markbädd avseende rening av dränvatten om ca 130 kvm (etapp 1) samt ca 111 kvm (etapp 2), totalt 241 kvm när kyrkogården är fullt utbyggd.

Föroreningssituationen bedöms sammantaget förbättras avseende näringsämnen genom att markanvändningen ändras och avseende andra föroreningsämnen genom föreslagna åtgärder med reningskapacitet. Slutsatsen är att belastningen på recipienten Aspen kommer minska, utan risk för att miljö kvalitetsnormerna inte ska kunna uppnås. Likaså medför de föreslagna åtgärderna att även belastningen för nuvarande recipient Albysjön kommer att förbättras.

Dagvatten totalt*	Enhet	Koncentration		Mängder		
		Befintlig mark-användning	Planerad mark-användning Efter rening	Befintlig mark-användning kg/år	Planerad mark-användning Efter rening kg/år	Förändring
P – Fosfor	µg/l	100	52	3,2	1,4	↘
N – Kväve	µg/l	2100	770	65	21	↘
Pb – Bly	µg/l	5,3	2,3	0,16	0,062	↘
Cu - Koppar	µg/l	12	9,1	0,38	0,25	↘
Zn - Zink	µg/l	25	17	0,76	0,45	↘
Cd - Kadmium	µg/l	0,16	0,14	0,0049	0,0037	↘
Cr - Krom	µg/l	3,0	2,2	0,090	0,059	↘
Ni - Nickel	µg/l	2,4	1,7	0,073	0,046	↘
Hg- Kvicksilver	µg/l	0,01	0,01	0,00031	0,00029	↘
Susp. ämnen	mg/l	48	18	1 500	500	↘
Olja	mg/l	0,22	0,097	6,6	2,6	↘
BaP	µg/l	0,012	0,011	0,00036	0,00029	↘

*befintlig kyrkogård, utvidgnings-området, väg & uppströms områden

Redovisning av beräknade föroreningshalter i dagvatten inom hela planområdet samt vissa uppströms belägna markytor, såväl före som efter planerade åtgärder. Figuren visar på att halterna för samtliga föroreningsämnen minskar förutsatt att planerade åtgärder utförs. Utdrag från dag- och dränvattenutredningen (Bjerkning 2022-06-03)

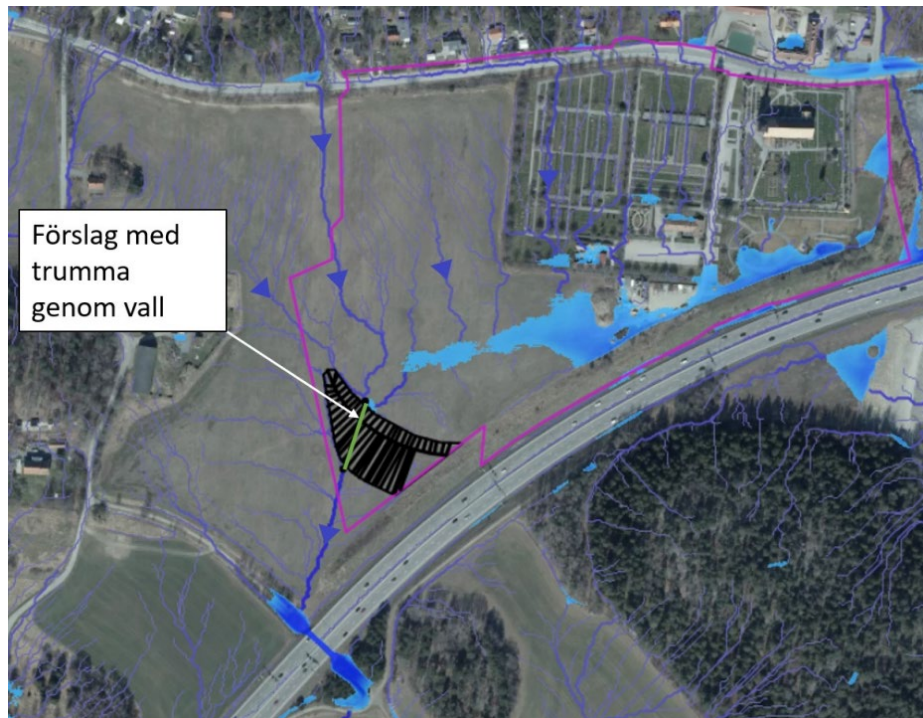
	Mängder		
	Befintlig belastning på Aspen från jordbruksmark och uppströms område (kg/år)	Planerad markanvändning från uppströms område, utvidgningsområdet och befintlig kyrkogård efter rening (framtida belastning på Aspen) (kg/år)	Förändring
P – Fosfor	2,8	1,4	↘
N – Kväve	58	21	↘
Pb – Bly	0,14	0,062	↘
Cu - Koppar	0,26	0,25	↘
Zn - Zink	0,60	0,45	↘
Cd - Kadmium	0,0038	0,0037	↘
Cr - Krom	0,076	0,059	↘
Ni - Nickel	0,67	0,046	↘
Hg- Kviksilver	0,00027	0,00029	↗
Susp. ämnen	1 200	500	↘
Olja	5,3	2,6	↘
BaP	0,0033	0,00029	↘

Redovisning av beräknade föroreningshalter och dess belastning på recipienten Aspen, såväl nuvarande situation samt efter planförslagets genomförande med planerade reningsåtgärder. Figuren visar på att halterna för samtliga påverkbara föroreningsämnen minskar, förutsatt att planerade åtgärder utförs. Kviksilver bedöms kunna öka något, dock med beaktande av de generella och mindre stränga kraven enligt statusklassningen. Utdrag från dag- och dränvattenutredningen (Bjering 2022-06-03)

Konsekvenser på skyfallsrisker

I dag- och dränvattenutredningens översiktliga skyfallsanalys framgår att planförslaget, och dess möjligheter till jordvallar i sydväst, bidrar till ökade risker för instängda ytor där skyfallsvatten kan samlas. Skyfallsanalysen är beräknad utifrån ett beräknat 50mm-regn.

För att möjliggöra erforderlig avledning av sådant skyfallsvatten ut från planområdet, och utan direkt påverkan för motorvägens drift, rekommenderas en avrinningstrumma genom den berörda jordvallen.

Redovisning av rekommenderad avrinningstrumma i planområdets sydvästra del. Utdrag från dag- och dränvattenutredningens skyfallsanalys (Bjerking 2022-06-03)

Konsekvenser på ljudmiljö

Uifrån framtagna trafikbullerutredning (Tyréns 2021-09-06) bedöms planförslaget medföra en förbättrad bullersituation jämfört med dagens bullernivåer. Förändringen beror dels på den inom planområdet befintliga och säkerställda bullervallen, dels med beaktande och beräkning av föreskrivna bullerreducerande åtgärder inom det angränsande planområdet Prästviken. Detaljplanen för Prästviken är numera antagen och inväntar laga kraft.

I utredningen framgår att det idag saknas formella bullerriktvärden för kyrkogårdar. Däremot redogör utredningen för vissa jämförande markanvändningar och dess riktvärden. Utredningen sätter även bullernivåerna inom föreliggande planområde i relation till andra storstadsnära kyrkogårdar. I utredningen framgår även att planområdets beräknade bullernivåer inte uppnår gränsvärden (övre insatsvärden), avseende kyrkogården såsom arbetsplats betraktat, i enlighet med arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2005:16).

Områdestyp	Ekvivalent ljudnivå, vardagsmedeldygn [dB]
Friluftsområden där låg ljudnivå utgör en särskild kvalitet	40
Rekreationsytor i tätort	55

Jämförande bullerriktvärden från Naturvårdsverket, avseende friluftis- och rekreationsområden. Utdrag från trafikbullerutredningen (Tyréns, 2021-09-06)

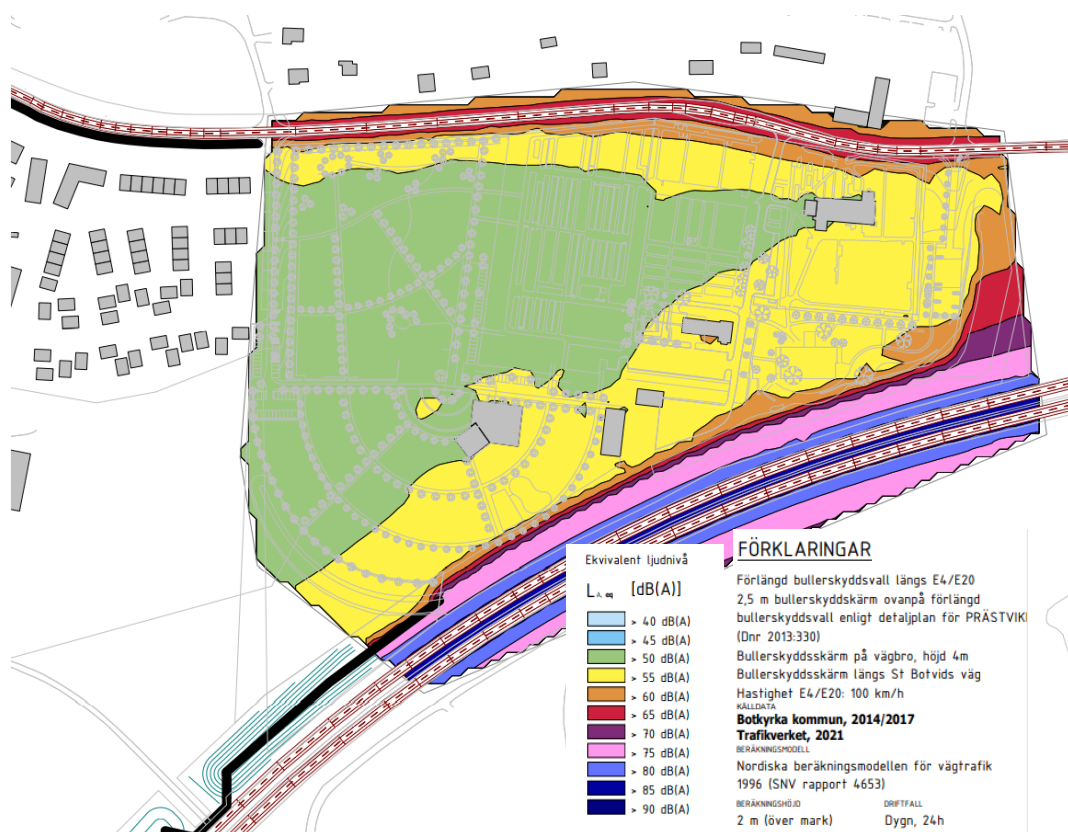
	Undre insatsvärden	Övre insatsvärden
Daglig bullerexponeringsnivå $L_{Dx,sh}$ [dB]	80	85
Maximal A-vägd ljudtrycksnivå L_{pAFmax} [dB]	-	115
Impulstoppvärde L_{pCpeak} [dB]	135	

Redovisning av arbetsmiljöverkets insats- och gränsvärden för verksamhetsbuller. Utdrag från trafikbullerutredningen (Tyréns, 2021-09-06)

Utifrån framtagen bullerberäkning bedöms centrala delar av planområdet uppnå nivåer om högst 50 dBA. Ytor närmare motorvägen samt St Botvids väg beräknas uppnå nivåer upp till 55 dBA. I zoner alldeles närmast angränsande vägar bedöms bullernivåerna kunna bli mellan 60-75 dBA. Inom dessa sistnämnda ytor bedöms människor inte vistas inom i nämnvärd utsträckning.

Efter plansamrådet studerade utredningen effekterna av tillkommande lokala bullerskärmar centralt inom planområdet. Bedömningen är att sådana lokala bullerskärmar sannolikt har liten reell effekt på bullernivåerna. Däremot framgår av bullerberäkningen att planerade byggnadsverk, exempelvis ceremonibyggnaden, bidrar till lokal bullerreducering.

Bullerberäkning av planförslaget, i kombination med bullerreducerande åtgärder inom det angremsande planområdet för Prästviken. Utdrag från trafikbullerutredningen (Bjerking, 2021-09-06)

Utifrån miljökonsekvensbeskrivningens framtagna bedömningskala bedöms sammantaget planförslaget medföra måttliga negativa konsekvenser för människors hälsa. Den sammantagna bedömning utgår då ifrån att fler människor bedöms nyttja området samt att beräknade bullernivåer inte till fullo uppfyller jämförande riktvärden för rekreationsområden.

I miljökonsekvensbeskrivningen framgår att planförslaget och dess verksamheter i sig inte medför någon nämnvärd bulleralstring.

Konsekvenser på hälsa/ risk och säkerhet

Den nya kyrkogården kommer att ligga i nära anslutning till vägområdet (E4/E20). Området avgränsas dock från vägen av en ca 4 meter hög bullervall, vars funktion säkerställs på plankartan, som bedöms ge kyrkogårdsbesökarna och de anställda ett visst skydd. Ingen byggnad placeras enligt planen närmare

än ca 40 meter från vägbanan, vilket stämmer överens med länsstyrelsen riktlinjer. Såväl individrisken som samhällsrisken bedöms vara låg i planförslaget.

Konsekvenser för luftkvaliteten

Miljökonsekvensbedömningen utgår från tidigare framtagna utredningar i anslutning till planområdet (SLB, 2020/2021) och konstaterar att miljökvalitetsnormerna för luftburna partiklar (PM10) respektive kvävedioxid (NO₂) inte överskrids inom planområdet, utifrån såväl nuläget (2020) samt scenarioår 2040.

Vidare bedöms inte heller riktvärdena enligt det nationella miljömålet *Frisk luft* överskridas i relation till ovan nämnda föroreningsämnen, utifrån nuläget (2020).

Däremot bedöms miljömålet och dess satta riktvärden kunna överskridas i relation till scenarioåret 2020, avseende PM10, och då i planområdets mest södra delar närmast vägområdet där den stadigvarande vistelse bedöms vara lägst. Utifrån utredningarna (SLB, 2021/2022) framgår att det är ytterst svårt att uppnå miljömålen inom bl.a. Stockholms län. Planförslaget bidrar således inte till att nå miljömålet i denna del, men innebär inte heller någon negativ påverkan.

Påverkan under bygg- och driftskede

Kyrkogården kommer byggas ut etappvis, under flera år och temporärt kommer byggtrafiken och bullret att öka. Löpande arbeten på kyrkogården planeras alltid med hänsyn till verksamheten. Konsekvenserna bedöms bli begränsade under såväl bygg- som driftskede. Besökare till kyrkogården och till kyrkliga ceremonier kommer inte att påverkas i nämnvärd grad, då den dagliga planeringen för kyrkogårdsdriften alltid behöver visa hänsyn till exempelvis begravningsceremonier. Miljökonsekvenserna bedöms bli begränsade.

Social hållbarhet

Utifrån vad som redogjorts för i föregående förslagskapitel bedöms planförslaget bidra till att förbättra aspekter som rör social hållbarhet.

En grundläggande aspekt som förbättras är att den utvidgade kyrkogården med tillhörande ceremonibyggnad bidrar till att inkludera fler grupper i Botkyrka

kommun med olika trosuppfattningar att såväl nyttja som i allmänhet besöka planområdet. En annan aspekt är planförslaget ambition att öka tillgängligheten till respektive inom planområdet, avseende såväl utbyggd GC-väg längs del av Sankt Botvids väg samt tillgängliggjorda entréer och passager. Utöver detta finns idag närbelägen busshållplats samt tunnelbana inom promenadavstånd.

GENOMFÖRANDE

Organisatoriska frågor

Tidsplan

Samråd	kvartal 1, 2021
Granskning	kvartal 3, 2022
Antagande	kvartal 4, 2022

Tidplanen är preliminär och kan således komma att ändras.

Genomförandetid

Detaljplanens genomförandetid är 15 år från den dag detaljplanen vunnit laga kraft.

Huvudmannaskap

Botkyrka kommun är huvudman för allmän plats. Botkyrka församling ansvarar för utbyggnad av kvartersmark.

Planområdet ligger inom Botkyrka kommuns verksamhetsområde för vatten, spillvatten och dagvatten. Botkyrka kommuns VA-avdelning är huvudman för allmänna vatten-, spillvatten- och dagvattenledningar med tillhörande anläggningar.

Södertörns fjärrvärme AB är huvudman för fjärrvärmenätet och Telia är huvudman för telenätet. Huvudman för elnätet är Vattenfall.

Ansvarsfördelning

Botkyrka kommun ansvarar för utförande, drift och underhåll av allmänna anläggningar inom allmän plats. Församlingen svarar för och bekostar samtliga arbeten inom kvartersmark.

Avtal

Botkyrka kommun och församlingen ingick i november 2016 ett ramavtal som anger parternas avsikt att verka för att en detaljplan för en utvidgad kyrkogård tas fram, reglerar parternas åtaganden och ekonomiska förhållanden. Samtidigt träffade kommunen och församlingen ett plankostnadsavtal som reglerar former och kostnader för planarbetet.

Nödvändiga genomförandefrågor för kvartersmark och för allmän platsmark kommer att närmare regleras i ett genomförandeavtal och i överenskommelser om fastighetsreglering, vilka ska godkännas av kommunfullmäktige i samband med antagande av detaljplanen.

För genomförandet av gång- och cykelbanan kommer kommunen behöva anlägga och bibehålla en slänt på fastighet Eriksberg 2:124. Kommunen kommer att teckna avtal om servitut med fastighetsägaren till Eriksberg 2:124. Servitutet kommer att kunna skrivas in på fastigheten Eriksberg 2:1.

Befintlig VA-ledning inom planområdets nordvästra del, som ägs av fastigheten Eriksberg 2:27, kommer vid senare utbyggnadsetapper att behövas flyttas. Flytten och nytt läge berör fastigheterna Eriksberg 2:27 samt Eriksberg 2:9.

Den västra infarten till planområdet, som ligger inom detaljplan för Prästviken, ansluter till den fortsatta planerade infartsvägen inom föreliggande detaljplan. I händelse av att detaljplan för Prästviken ej vinner laga kraft eller ifall kommunen inte skulle anlägga denna infart kommer församlingen och kommunen i genomförandeavtal reglera att församlingen anlägger denna infart i sin helhet.

Fastighetsrättsliga frågor

Markägoförhållanden

Planområdet omfattar följande fastigheter:

- *Eriksberg 2:9*, den nuvarande kyrkofastigheten - ägs av Botkyrka församling.
- *Del av Eriksberg 2:27*, området för den utvidgade begravningsplatsen - ägs av Svenska kyrkan genom Prästlönetillgångar i Stockholms stift.
- *Del av Eriksberg 2:1*, gatumarken i planområdets norra del, ett kilformat område mellan nuvarande gatumark och bogårdsmuren samt viss del av parkeringsområdet öster om Botkyrka kyrka - ägs av Botkyrka kommun.
- *Del av Eriksberg 2:136*, viss del av parkeringsområdet öster om Botkyrka kyrka - ägs av Botkyrka Södra Porten AB.
- *Del av Eriksberg 2:86*, privat ägd fastighet.
- *Del av Eriksberg 2:65*, privat ägd fastighet.
- *Del av Eriksberg 2:64*, privat ägd fastighet.
- *Del av Eriksberg 2:51*, privat ägd fastighet.

- *Del av Eriksberg 2:29, privat ägd fastighet.*
- *Del av Eriksberg 2:124, ägs av Botkyrka församling.*

Fastighetsbildning

Fastighetskonsekvenser

Kommunen avser teckna överenskommelse om fastighetsreglering med samtliga fastigheter där mark behöver överföras för allmän plats till Eriksberg 2:1.

För byggnation av gång- och cykelbanan längs med Sankt Botvids väg kommer kommunens fastighet Eriksberg 2:1 att behöva överta:

- Ca 65 kvm från Eriksberg 2:86,
- Ca 86 kvm från Eriksberg 2:65,
- Ca 58 kvm från Eriksberg 2:64,
- Ca 26 kvm från Eriksberg 2:51,
- Ca 165 kvm från Eriksberg 2:29,
- Ca 172 kvm från Eriksberg 2:124.

Ytor som avses övertas redovisas schematiskt på bilden nedan.

Schematisk redovisning på ytor inom enskilt ägda fastigheter som avses övertas av kommunen (Eriksberg 2:1). COWI, 2018

När detaljplanen har vunnit laga kraft kan fastighetsbildning ske i enlighet med planen. Vid ett fastighetsrättsligt genomförande av detaljplanen är det Lantmäteriet som genom lantmäteriförrättning prövar frågor om fastighetsbildning. För genomförandet är avsikten att behövlig fastighetsbildning som rör kommunens respektive församlingens mark ska regleras genom överenskommelser om fastighetsreglering. Botkyrka kommun ansvarar för att behövliga ansökningar inkommer till Lantmäteriet.

I de fall överenskommelse om fastighetsreglering inte kommer till stånd med vissa av berörda fastighetsägare kommer kommunen stöd av lagakraftvunnen detaljplan till lantmäteriet ansöka om att allmän platsmark överförs till Eriksberg 2:1.

Prästlönetillgångar och församlingen har träffat en överenskommelse om fastighetsreglering som innebär att området för den nya kyrkogården samt den västra infartsparkering överförs från Eriksberg 2:27 till Eriksberg 2:9.

För genomförandet av den östra parkeringen avses ca 5141 kvm att överföras från Eriksberg 2:1 till Eriksberg 2:9, jmf bild på sida 60.

Länsstyrelsen behöver enligt kulturmiljölagen lämna ett godkännande inför fastighetsreglering som medför utökad kyrkotomt.

Rättigheter och konsekvenser för befintliga rättigheter

En rättighet för Trafikverket för att ha stängsel på befintlig bullervall bör upprättas mellan Trafikverket och Botkyrka församling som ägare av Eriksberg 2:9.

Inom markområdet som överförs från Eriksberg 2:124 till Eriksberg 2:1 finns ett oinskrivet servitut för VA-ledning till förmån för kommunens fastighet Tullinge 20:1. Då servitutsområdet efter utförd lantmäteriförrättning mellan fastigheterna Eriksberg 2:124 och 2:1 kommer få en annan utbredning bör parterna teckna ett nytt servitutsavtal. Kommunen ombesörja att upprätta nytt servitutsavtal samt administrering och kostnader för att skriva in det nya servitutet och döda det befintliga servitutet.

Inom detaljplanens u-områden samt inom området med e1 bestämmelse på plankarta behöver kommunen ledningsrätt för befintliga VA-ledningar och befintligt pumphus. Det befintliga avtalsservitutet för VA-ledning och pumphus behöver dödas vid lagakraftvunnen förrättning.

Ett servitutsavtal mellan Prästlönetillgångar och församlingen (inskrivet i fastighetsregistret) ger församlingen rätt till en ledning för bevattningsändamål på Eriksberg 2:27 (tjänande fastighet) fram till den nuvarande kyrkogården. När detaljplanen vunnit laga kraft och den ovannämnda marköverföringen mellan Eriksberg 2:27 och Eriksberg 2:9 genomförts kommer den del av servitutet som berör planområdet att sakna verkan och behöva dödas.

Ett servitutsavtal för dagvattenledning samt avledning av vatten till sjön Aspen ska upprättas mellan fastigheterna Eriksberg 2:7 och Eriksberg 2:9.

Eventuella tillkommande behov av rättigheter för kommunala ledningar och pumpstation säkras genom avtal mellan kommunen och församlingen. Motsvarande kan komma att gälla andra ledningsrättigheter, avtalsparter blir i sådana fall Botkyrka församling och respektive huvudman för berörd ledning.

Ett servitut eller annan rättighet för ramp för tillgänglighetsanpassning behöver eventuellt upprättas mellan fastigheterna Eriksberg 2:1 och Eriksberg 2:9, jmf bild på sida 65.

Ett servitutsavtal ska upprättas mellan Eriksberg 2:9 och Eriksberg 2:136, för säkerställandet av den östra parkeringen. På plankartan har berört markområde för servitut för infart planlagts som kvartersmark. Området som avses upplåtas för servitut på fastighet Eriksberg 2:136 är ca 523 kvm, jmf bild på sida 65.

Redovisning av planerade fastighetsregleringar och fastighetsrättsliga åtgärder mellan församlingens fastigheter och kommunägda fastigheter. Orange yta avses fastighetsregleras från kommunen (Eriksberg 2:1) till församlingen (Eriksberg 2:9). Gul yta inom kommunens samägda fastighet (Eriksberg 2:136) avses genom servitut ge rättighet till församlingen (Eriksberg 2:9). Blå yta inom kommunens fastighet (Eriksberg 2:1) avses genom servitut ge rättighet till församlingen (Eriksberg 2:9). Grön yta avses fastighetsregleras från församlingen (Eriksberg 2:124) till kommunen (Eriksberg 2:1). Lila yta inom församlingens fastighet (Eriksberg 2:124) avses genom servitut ge rättighet till kommunen (Eriksberg 2:1).

För fastigheterna Eriksberg 2:86, 2:65, 2:64, 2:51, 2:29 och 2:124 finns ett inskrivet avtalsservitut för VA-ledning. Inlösen av mark från fastighet Eriksberg 2:124 kommer förändra omfattningen för detta avtalsservitut och det bör lämpligen därav ändras. För övriga fastigheter kommer servitutets omfattning troligen inte påverkas.

Samtliga tillkommande servitutsavtal avses upprättas innan antagande av detaljplanen.

Likaså omfattas befintlig bullervall, öster om Eriksberg 2:9, av ett servitutsavtal. Den del av servitutsområdet som ligger på kommunens fastighet Eriksberg 2:1 är säkrad genom inskrivning i fastighetsregistret. Den del av vallen som ligger på Botkyrka Södra Porten AB:s fastighet Eriksberg 2:136

(utanför planområdet) ingår i servitutsområdet men är inte säkrad genom inskrivning. Efter genomförd fastighetsreglering mellan Eriksberg 2:1 och Eriksberg 2:9 avses servitut lämpligen upphöra (dödas).

Ekonomiska frågor

Upprättande av detaljplan

Kostnaderna för upprättande av detaljplanen inklusive ett stort antal delutredningar svarar Botkyrka församling för, enligt plankostnadsavtalet.

Marköverlåtelse

Se ovan, under avsnitt *Markägoförhållanden* respektive *Fastighetsbildning*.

Rättigheter och ersättning

Frågor om eventuell ersättning för rättigheter regleras i genomförandeavtalet.

Omläggning av befintliga ledningar

Ansvar för kostnader till följd av eventuell omläggning av kommunala ledningar regleras i genomförandeavtalet.

VA-kostnader

Anläggningsavgift för vatten och avlopp debiteras församlingen enligt kommunens vid debiteringstillfället gällande VA-taxa och regleras i det genomförandeavtal som upprättas mellan Botkyrka kommun och församlingen.

Gatukostnader

Kostnaden för de åtgärder som berör Sankt Botvids väg (gång- och cykelstråk) svarar kommunen för. Församlingen åläggs inte någon gatukostnadsersättning.

Förrättningskostnader

Ansvar för de förrättningskostnader som uppstår vid reglering av mark mellan kommunen och församlingen anges i överenskommelser om fastighetsreglering samt i genomförandeavtalet. Kostnadsansvaret för markreglering för gång- och cykelbanan kommer anges i respektive överenskommelse med berörda privata fastighetsägare.

Bygglövsavgift

Bygglövsavgift debiteras enligt vid debiteringstillfället gällande bygglövtaxa.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

En beskrivning av VA-försörjningen finns under avsnittet *Teknisk försörjning* (se ovan, sida 27). En närmare reglering av genomförandet sker genom exploateringsavtalet.

Värme

Befintliga och blivande byggnader kommer att försörjas genom en bergvärmeanläggning med luftvärmepumpar som komplement.

EI

Det befintliga externa elnätet bedöms tillräckligt för de behov som uppkommer inom planområdet. Det interna nätet projekteras och byggs ut i takt med detaljplanens genomförande.

SAMHÄLLSBYGGNADSFÖRVALTNINGEN

Charlotte Rickardsson
Planchef

André Jacquet
Planarkitekt

Medverkande tjänstepersoner

Magnus Hansson, projektledare

Åsa Anderljung, kultursekreterare

Ebrahim K Zadeh, trafikplanerare

Dan Arvidsson, miljöutredare

Amina Malmkvist Garba, landskapsark

Ingmari Holmsten, VA-projektledare

Mark- och exploateringsenheten

Kultur- och fritidsförvaltningen

Stadsmiljöenheten

Miljöenheten

Stadsmiljöenheten

Teknik- och fastighetsförvaltningen

Botkyrka församlings projektgrupp

Lennart Sjöström, projektledare

Botkyrka församling

För framtagandet av detaljplanen har församlingens projektgrupp även bestått av plankonsulter från Tyréns AB samt landskapsarkitekter från Bjerking.